

LIETUVIAI AMERIKOJ.

Parasze Jr. Jonas.

— Tasa. —

Shenandoah'rio aprubys.

Schuylkill county.

Tuom pat laiku, kad agentas „Philados ir Readingo“ kompanijos, žydais, atvežė burį lietuvių į Szamokią, kitą burį, Vasario mėnesį 1869 m., nugabeno į miestelį Traverton, ne pertoli nuo Szamokiū padėta, ir pristatė teipgi prie darbo ant geležinkelio.

Tarpe kelių deszimčių czion dirbanczių szvedų ir vokiečių, lietuvių buvo į 16, vis isz tų, kurie da 1868 m. atvažiavo Amerikon; tarp jų: Motiejus Botyrius nuo Liudvinavo, Jurgis Rėklys, Skriptiszkių parapijos, nuo Prėnų, Jurgis ir Raulas Džiankiai isz Margavos, nuo Igliaukos, Juozas Slavickas, Liudvinavo gm., Paulius Bobinas isz Molinės, Kalv. pav., Selv. Norkus isz Vartų, Bartinų gm., Jokubas Smalenskas, Krosnos gm., Tamas Bubnis ir Antanas Bendoravyczius isz Avikilų, Liudvinavo gm., ir keli kiti, — vis isz Suvalkų guberinės. Gyveno jie prie vokiečių ir airių. Pelnė po \$2 ant dienos.

Iszdirbus penkis mėnesius, kad darbas baigėsi, užveizdėtojas darbinų prikalbino lietuvius, kad važiuotu į kitą vietą, kur ten net ties Readingo miestu, prie tokio jau darbo. Sztie sutiko, bet nuvažiavę ten, kad jiems darbas nepatiko, po dviejų dienų, pametę, grįžo atgal. Atvažiavo į Pott-ville, isz ten į Mahanoy Plane.

*) Pasakojimas Botyriaus, Bapkancko, Bruožio ir K. Vilkaiczio

Perdėtinis privatiszko brėkerio, kurį paskiaus lietuviai vadino „Morkeliu“, kadangi buvęs savasczia žydo, pamatė atėjunus ir kalbino į angliakasyklas prie darbo. Apsiliko czion: Rekys, Bobina, abudu Džiankiai ir Slavickas. Prie jų prisidėjo Jonas Landžius ir Ad. Žemelis isz Akmenės, Kalv. parapijos. Gavę isz „brėkerio“ lentų, pasistatė pasziurę ir joje gyveno. Kiti jų draugai grįžo į Shamokiną, Mt Carmel ar į kitas vietas.”*)

Kiek paskiaus, keturi lietuviai: Krizius Stanynas isz Varnupių, Padovinio gm., Antanas Mickevyczius isz Stanaiczių, Vincas Bagdonas isz Paužiszkių, Jievaravo gm., ir Antanas Bagdanavyczius isz Neticzkampių, Kvietiszkių gm., pasiekę Ameriką teippat 1868 m., dirbo per nekurį laiką kur ten prie geležinkelio, bene tik ties Danville, pabaigę darbą, dasižinojo nuo anglų, kad gerai galima uždirbti prie angliakasyklų; gavę adresą, nuvyko į Yatsvillę (lietuviai taria – Džiaksiną,) tarpe Shenandoah'rio ir Mahanoy City 1). Toliaus ten randame Antaną Bendoraitį, nuo Marijampolės, Praną Ilguną isz Bebrinikų, nuo Szunskų, Joną Stadalių isz Mikonių, nuo Daukszių ir t. t. 2) Kada da Mahanoy City'j ir Shenandoah'rije jokio lietuvio nebuvo, Yatsvillėj randame jau lietuviszkas szejmynas: Mot. Andriukaitį, Mart. Vaznij, Joną Ražą ir Joną Kasperckį 3). Paskiaus tik keliais metais atsiranda lietuviai Gilbertone, Shenandoah'rij, Mahanoy City'j ir aplinkui.

Shenandoah.

Dėl daugumo lietuviszkojo gaivalo Shenandoah'ris (tark Szenadoris) tankiai yra vadinamas Amerikos lietuvių sostapile. Czion lietuviai turi įsistatę puikiausią bažnycią. Czion yra daugiausiai ir didžiausios liet. draugystės. Czion randasi dvi liet. spastuvės. „Szenadorio,, lietuviai yra turtingi ir daug randasi vertelgų.

Pirmutiniai trys apsigyvenę Shenandoah'rij buvo szie: Mi-

1) Užraszos Tm. Astramsko, 2) Žinios nuo T. Križanaucko 3) V. Vraczinsko.

4) Szis paskutinis, padaręs į trumpą laiką diktoką turtą Shenandoah'rij, perkeitęs savo pravardę isz Racziaus į Rice (Raiss), nuvažiavo į Galiciją ir ten dvarą pirko (užraszai T. Astramsko.)

kas Paczēsa isz Puskelnių, nuo Szunskų, Petras Andžiulis isz Gaisrių, nuo Pilviszkių, ir Antanas Radziavyczia nuo Kalvarijos, atvažiavę į czion bene tik 1870 metuose, kur ten nuo New Yorko isz „farmų”. Toliaus atsirado: St. Macziunas isz Slabados, ir Kazys Raczius isz Kupavos, abu Suvalkų pavieto. Atkeliavę Amerikon vis m. 1868.4)

Pradžioje 1871 m. Shenandoah'rije ir apielinkēse: Yatsvillē'j, Mahanoy Plane, Gilbertone ir Mahanoy City skaitē 70 vyriszkių ir kelios moteriszkosios. Pirmutinē szejmyna apsigyvenusi Shenandoah'rij buvo P. Kazakevycziai metuose 1872.

Kun. Andrius Strupinskas, besidauginant lietuviams Shamokino ir Shenandoah'rio apielinkēse, isz West Chester juos kelis kartus atlankē dėl aprupinimo dvasiszkuose reikaluose. Metuose 1871 Shenandoah'riecziai pradėjo mislyti apie užlaikymą kun. Strupinsko ant vietos, kas po didelių rupinimų si jiems ir nusisekē. Philadelphijos arcivyskupas priēmē kun. Strupinską į savo dijeceziją ir paskyrē klebonu ant visų apielinkēs lietuvių.

Pradžioje lietuviai bažnytines apeigas laikydavo vokiecių katalikų bažnyczioj Mahanoy City'j, o kad tas pasirodē neparanku, kadangi Yatsvillēj, Shenandoah'rij ir Mahanoy Plane gyvenantiems lietuviams į ten buvo per toli keliauti, Kun. Strupinskas pradėjo laikyti miszias vokiecių bažnyczioj Shenandoah'rij, kur lietuviai turėjo prieglaudą nuo 1872 net iki 1874 m., mokēdami vokiecziams po \$ 8 ant mėnesio. Nesant parapijinio namo, kunigas gyveno pas savo gimines, Kazakevyczius. Algos pradžioje ēmē nuo parapijos \$ 20 ant mėnesio.

Lietuviai, jų skaitliui Shenandoah'rio apielinkēj kas kart besididinant, m. 1874 pradėjo rupintis apie savą gusztą. Sudėję į 700 dol., pirko du „liotu” žmēs ant North Jardin ulyczios ir pasistatē isz lentų medinę koplytėlę. Buvo tai pirmutinē lietuviszka banyczia Amerikoj, apie kurią visos apielinkēs lietuviai, kaip bitēs apie avilį, triusēi). Isz lenkų davē

---

1) Žinios apraszytōs T. Astramsko.

ant jos tik vienas, gyvenęs tuom syk Shenandoah'rij, Julian Czeski \$ 5.

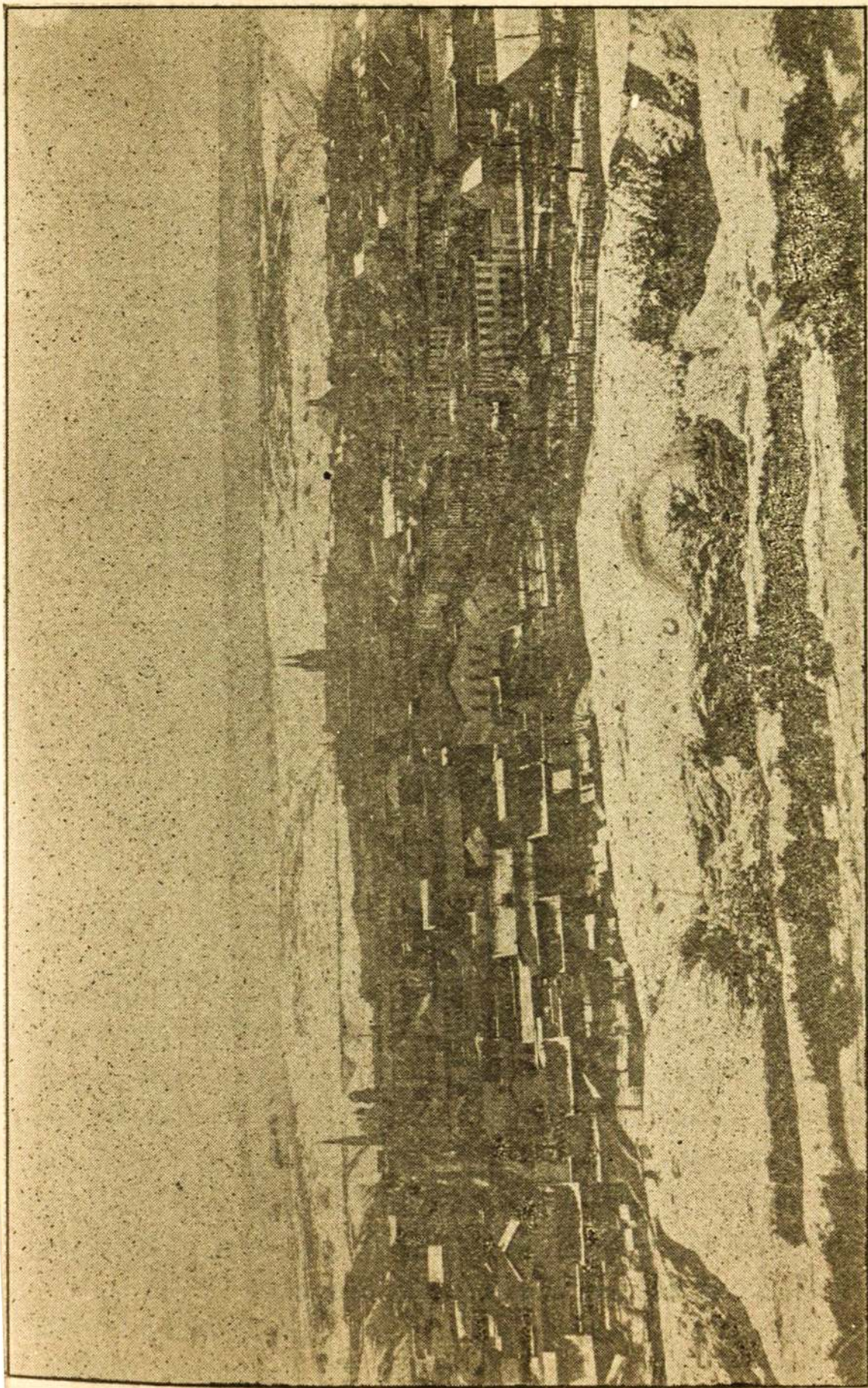
Perkant žmę ir statant bažnytę, nę kun. Strupinskiui nę parapijonams suvis į galvą neatęjo, kaip ir ant keno vardo aną apraszyti. Beje, lietuviai tuom kart da nę nežinojo, kad jie yra lietuviais, sakęsi, kad jie atęję isz „polszciaus“, taigi vadino savę „paliokais“, užtatai ir bažnyczią Courth'e (sudo bute) ir pas dvasiszkają valdžią padarę kaipo „polcką“ – polish. „Kasgi tada mislijo – kalbęjo paskiaus patšai kun. Strupinskas – apie lietuvystę ir jos pasikęlimą?“

Pradžioj, kol žmonių buvo mažai, parapijos reikaluose tarp lietuvių buvo didžiausias sutikimas, paskiaus vienok pasklido ant kunigo visokios kalbos, kurios užsibaigę tuom, kad kn. Strupinskas likos arcivyskupų o suspenduotas ir iszvažiavo isz Shenandoah'rio. Injo vietą 7 d. Balandžio 1867 metuose pribuvo kn. Lenarkevyczia, lenkas, lietuviszkai nemočas nę žodžio. Per atvelykį laikę pirmą kart del lietuvių miszias, po miszių suszaukę suęjimą, bet kada lietuviai, prakalbęjus jam ant susirinkimo lenkiszka, isz bažnyczios iszęjo, daugiaus niekados susirinkimų nedarę. Lietuviai tada taręsi, kad priimsę kunigą lenką tik tuom tarpu, kol ne'tsiras kunigas lietuviszkas, bet sykį prięmus, paskiaus aną sunkų buvo praszalinti.

Negalędami susikalbęti su kunigu, rudęnij dar tų pat metų iszleido delegaciją į Philadelphiją pas arcivyskupą, kita vęl jų delegacija, tuoj po pirmajai, matę arcivyskupą airių bažnyczioj Shenandoah'rij, bet vis be pasekmęs. Praszę tada airių misijonierių, atsilankiusų Shenandoah'rij kad už juos užtartų perstatydami, kad daugumas parapijonų neatliko da vęlykinęs iszpažinties, bet ir tie nieko nepagelbęjo, kunigas visur kelius užkirto. Tada, Liepos mėnesio, 1877 m., lietuviai sutarę n'įleisti kunigą bažnyczon. Užbraklino bažnyczos duris, o patys, vyrai ir moters su mažais vaikais, sustojo prie vartelių ir aplinkui bažnyczią. Ateinant kunigui, moters rękę, kad kunigas jų vaikus mokytu lietuviszka.

Kunigas vienok, dasizinojęs da pirmiaus apie sukalbį, parsikvietę policijantus, kurie nemilaszirdingai pradęjo lasdomis muszti lietuvius pastojusius kunigui kelią. Daugelis buvo

SHENANDOAH ISZ SZIRUTÉS.

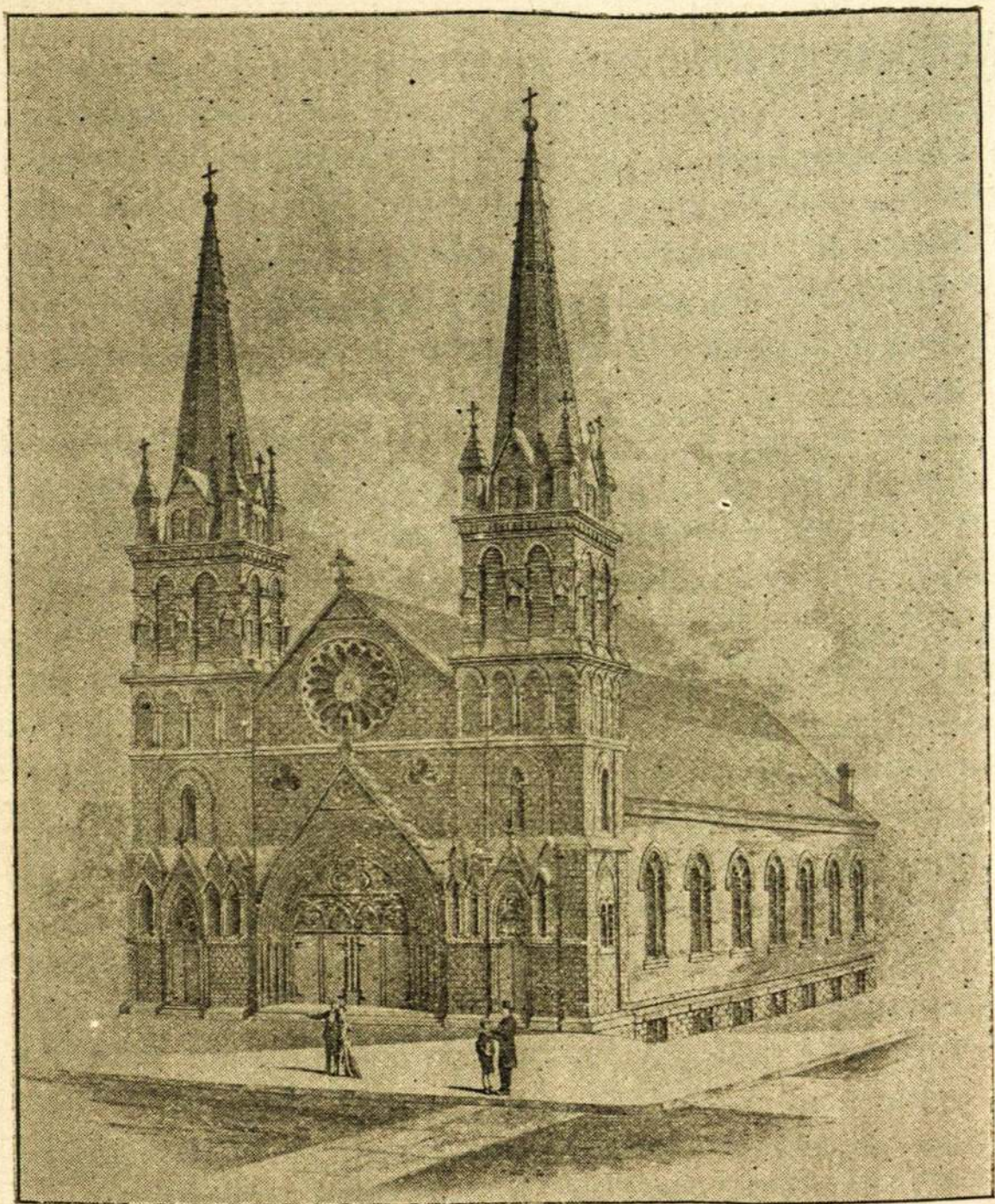
vyrų ir moterų areštuotu ant vietos, kiti paskiau namuose likos' siumti ir nuvesti į kalėjimą. Kad miesto kalinys buvo pripildytas talpino suimtus lietuvius privatiszkose „hale's“. parkvietus advokatą Lewel iš arttymo miestelio Ashland ir užsimokėjus kiekvienam p \$2 dol. koros lietuviai tapo paleisti, bet tik su tuom, kad paskiau stotu ant bylos, kuri atsiliko mieste Pottsvill'ej. Tęsėsi byla per tris nedėlias ir buvo dideliai akyva, nes tuomlaik vaidų parapijose da niekur nebuvo girdėti. Kunigas teisinosi, buk lietuvių jo parapijoj ēsą menkai ir kad lietuviszkoji kalba skiriasi nuo lenkiszkosios nelabjaus, kaip vokiszka augsztoji no žemosios (hoch-deutsch ir plat deutsch). Arsziausiai, kad atsirado daug savųjų, kurie jo ējo už kn. Lenarkevyczių. Lietuviai pasiliko kalti ir turėjo užmokėti kasztus bylos. Kasztavo visas tas dalykas keletą tukstanczių dolerių.

Apveikti lietuviai užsilaikē ramiai net iki metų 1882. Tuom tarpu Shenandoah'rij pradėjo atsirasti jau lenkai, slovakai, rusinai. Pastatyta kn. Lenarkevycziaus už lietuvių pinigūs vietoj medinės murinė bažnyczią po vardu szv. Kazimieriaus, jau dar pasirodē permaža. Lietuviai, negaledami svetimtaucz'ų iš savo bažnyczios išvaryti, nutarē nuo jų atskirti. Pradėjo rinkti pinigūs bet lenkų kunigas lietuviams skirtis nedaleido ir surinkti pinigai kur ten dviejose rankose pragaiszo.

Lenkų Shenandoah'rio kunigas tuom tarpu mokinosi lietuviszkai. Mokėjo formulas užklausymų prie spaviedies (išpažinties)-spaviedojo. Davē savo vargamistrai, iš paėjimo lietuviui, versti iš lenkiszkos kalbos į lietuviszkąją pamokslus — skaitē iš ambonijos ir pamokslus dėl lietuvių. Žinoma, nemokant lietuviszkos kalbos, žodžiai tankiai budavo teip perkreipiami, kad sensas iszeidavo netik kad juokingas, bet tankiai suvis nemoraliszkas, papiktinantis.

Pradžioj, dėl klausymo išpažinties, parkviesdavo kartais kn. Fleming iš Locust Gap'o, netoli Mt Carmel'io padėto, kurs bene tik ar ne iš Latvijos paėjo ir su lietuviais szejp teip galėjo susikalbėti. Pamokslus jo musiszkliai vienog ir menkai tesuprato. Bet kad aplinkinēs lietuviai kaskart tankiaus ir noriaus pradėjo kn. Fleminga Locust Gap'e lankyti, kn. Lenarkeviczius, susitaręs su Shamokino lenkų kunigu Klio-

SHENANDOAH'RIO LIETUVISZKA BAŽNYCZIA.

nowskiu, pataikė jį priesz Harrisburgo vyskupą apkalbėti, teip jog tas kn. Flemingą į kitą vietą, į Snow Shue, perkėlė.

M. 1887, pakurstant p. J. Szliupui, lietuviai vėl buvo pradėję rinkti pinigus ant lietuviszkosios bažnyczios, bet arcivyskupuį parapija tverti nedaleidus, pinigais iszsidalino.

M. 1889, kada skaitlius parapijonų Shenandoah'rij ir apielinkėse jau buvo neiszpasakytai didelis, delegatai nuo lietuviszkųjų ir lenkiszkujų draugysczijų nuėjo maldauti kunigą, kad nupirktų kapines, paimtų vikarą mokantį lietuviszkai ir uždėtų mokslainę, kur vaikai galėtų mokintis abiejose kalbose lenkiszakai ir lietuviszkai. Apie lietuvi vikarą ir apie lietuviszką mokslainę kunigas nenorėjo nė girdėti. Shenandoahrio lietuviai tada pradėjo dumoti apie parsikvietimą kunigo isz Lietuvos.

Per rupestį gero noro vyrų, o yvatingai draugystės Blaivystės, m. 1889 likos iszsiųstas į Lietuvą pakvietimas pas kn. Aleksandrą Burbą, kad atvažiuotų į Shenandoah'rij. Po keleto mėnesiu ku. Burba atkeliavo; pasitiko jį New-Yorke iszsiųstas parapijos delegatas St. Maczinskas. Bet kn. Lenarkeviczius, dasižinojęs kad Shenandoah'rio lietuviai kvietė sau kunigą isz Lietuvos, ateinantį nedėldienį apreiszkė, kad „pirmiaus jo delnai ir kojų padai apžels, nei Sgenandoah'rio lietuviai pasistatys kitą bažnyczią ir turės kitą kunigą.“ Kn. Burba tada iszvažiavo į Hazletoną, o isz ten paskiaus, lietuviams atsiskyrus apēmė parapiją Plymonth'e.

Tiktai kada Mahanoy City musiszksiai pradėjo jau statyti savo lietuviszką bažnyczią, 12 d. Vasario 1891 m., 18 rimcziausiu vyrų laikė paslaptą susirinkimą ir ant tikrujų nutarė nuo lenkų skirtis. Kad žodžiai nepasiliktų žodžiais, J. Bobina paaukavo 100 dol., Miliauckai 100 dol., J. Ražas 100 dol., K. Radževyczius 100 dol., J. Mielažis 100 dol., J. Skritulskas, V. Chmieliauckas, S. Mockaitis, T. Szatrinskas-kiekvienas po 50 dol. T. Astramskas 15 dol. ir kiti po kiek menksiaus. Draugystė szv. Jurgio paaukavo ant pradžios parapijos 500 dol., draugy tē szv. Petro 150 dol., D. L. K. Algirdo 50 dol. Abelnai nuo 31 d. Balaridžio iki Birželiui, neką daugiaus kaip per menesį laiko, tapo surinkta 4.000 dol.

(Toliaus bus)

Muravjovas,

Lietuvos budelis.

Pereituose metuose maskoliai ap- rinko Vilniuje vietų plečių, priešais papaikusijų ligonbutį, ant kurio sžimet stato brangų paminklą ge nerolui Muravjovui, buvusiam Vil niaus general-gubernatoriumi, ap- malszytojui lenkmečio Lietuvoj, įkurtojui dabartinės sloginancijos si stemos rusifikacijos ir t. t. ir t. t. . . Maskoliai jį garbina ir jam stato pa- minklus, o lietuviai, dėl ano nožnumo praminė jį budeliu „Koriku“ ir ve- lniu ju mini

Kad 1862 metuose lenkai pradėjo kelti maisztą, Lietuva sloginta mas- kolių, teipgi sujudo. Maskoliai buvo pasirengę ant to, kad Lenkiją gali pragaiszinti, bet Lietuvos isz- leisti isz savo nagų jie jokiū budu nenorėjo, padoru ar nepadoru budu geidė lietuvius užlaikyti prie Mas- kolių. Dėlto tai, pakilus maisztui, nusiuntė maskolizskasis rėdas Lie- tuvon žmogų nedorą ir nožmų- aną Muravjovą ir davė jam visą galę ant gyvasties i mirties lietuvii. Mu- ravjovas savo užduotę atliko teip, kaip maskoliai geidė, už ką ir garbę nuo jų turi. Sztai Muravjovo dar- bai, kuriuos maskoliai laiko už milži- nizskus, labai naudingus dėl savo vie- szpatystės mierų, o kurie iszties net del maskolių jokio labo, tik blėdį at- gabeno.

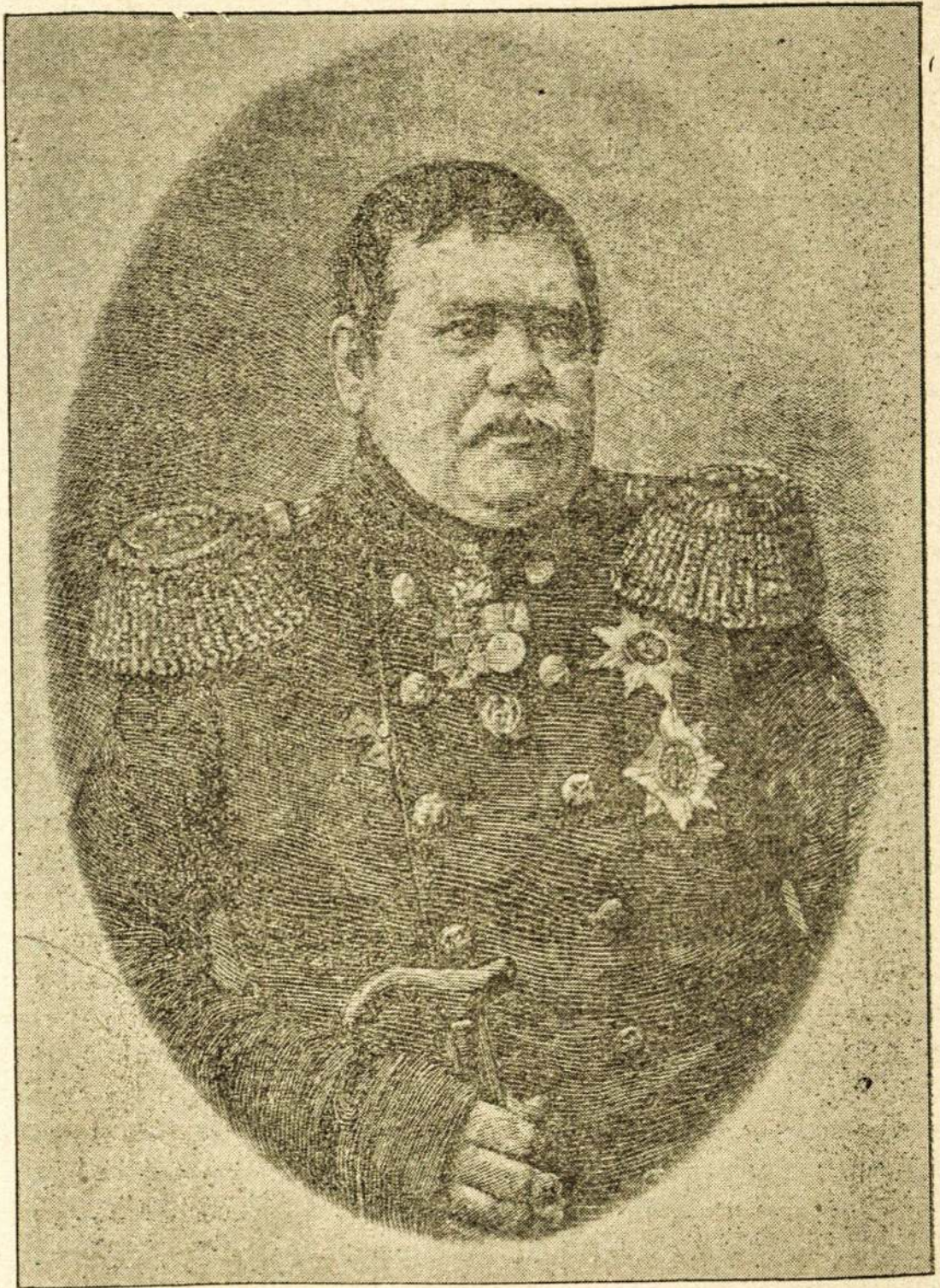
Pakorė, nuždė Muravjovas keletą szimntų lietuvii arba apsigyvenusių Lietuvoj lenkų, palikdamas naszlai- tėmis paczias, siratomis vaikus, szim- tus iszsiun ē į Siberiją tankiai už nieką ką, nes iszsiteisinti vargszams neduodavo (toks yra linkimas kiek- vienos barbarizskos karės), — už ta-

tai kraujas sunų, szaukiantys dan- guosna, sukėlė terpe lietuvii net kai- miečių neapykantą ir kersztą dėl maskolių!

Atēmė Muravjovas ir jo pagelbinikai nuo lietuvii katalikų keliasdeszimts bažnyčių, už larė ir paveržė kelis klioszorius, atiduodamas anų turtus ir atimtas bažnyčias maskolių pra- voslavų popams. Tas diejatelis du- mojo, pasodinęs Lietuvoj, tai szian, tai ten, kaip pasodinikus, maskoliz- kus popus greit pavers lietuvius į pravoslavus. Ir kas isz to iszėjo. Tegul pats maskoliai, tegul tie jų popai pa-ako, kiek jie lietuvii per tuos 30 su virsz metų pavertė į pra- voslavus?! Isz ties tie popai didesnę atneszė naudą del lietuvii, nei del maskolių -supažindino jie lietuvius su supuvusia pravoslavija, su jos žė- mais „caroslavizskais“ mieriais ir stojos . . . . apjuoka akyse kiekvieno lietuvio. Kurs isz lietuvii sziądien nelaiko popų antjuoko, kurs nepasi- tyczioja isz jų, kurs juokingų aneg- dotų apie popus nemoka papasakoti?

Uždraudė Muravjovas lietuviams statyti naujas bažnyčias ir taisyt. senas, uždraudė pakelėse statyti kry- žius, uždraudė laikyti laike iszkilmin- gų szvencezių procesijas . . . Turbut Vieszpats Dievas, geisdamas del mu- sų labo, tam Muravjovui protą sumai- maiszė. Ar gali gi kas sukelti dides- nę neapykantą, kaip tokie žemi per- sekiojimai tikėjimo? Kiekvienas aizskiai mato ir supranta, ką verta ta pravoslavija ir maskolystė, kurią rusai prisispyrę bruka, o rusai iki sziolaik da to nežino, nepersitikrino, kad „kardu žmogų tikėti ir mylėti

MURAVJOVAS LIETUVOS BUDELIS

priversti negalima.“

M. 1863 ir 1864 Muravjovas iszdavė barbarišką prisakymą, kad iš tų kiemų, kurie priimtų maisžiniūkus ir juos pavalgydytu, visus gyventojus išvežti į Siberiją, o jų gyvenimus sudeginti. Tas likimas patiko keleita kiemų Žemaitijoje, Vilniaus ir Grodno Lietuvoj. Gyventojai lietuviai pasiūlė išvežti į galą Maskoliją, o jų žemė atiduota maskoliams-kacapams. Tiems kacapams rėdas davė paszelpą, iš raudavų girių dalino medžius dėl isztatymo triobų ir davė pinigų dėl nusipirkimo gyvulių ir padarų. Ir kas atsuko. Pereituose metuose skaitėme „Tėvynėje“, kad Samaros gubernėj anie isztremti per Muravjovą lietuviai gerai turisi ir po szitai dieniai užlaiko savo lietuviską kalbą ir savo tėvių papročius. O kas dedas su maskolių kolionistais Lietuvoj? Daugumas iš jų pardavė lietuviams savo gaspadorystes, padarę per tai gerus pinigų, išsikraustė atgal į tėvynę. Tie vėl, iš masl'o iszkųjų kolionistų, kurie užsiliko Lietuvoj, išsimokino kalbėti lietuviskai ir su lietuviais kitaip kaip lietuviskai nekalba. Ukinikyste jie ir menkai užsima – iš jų didžiausi vagys ir žmogždžiai, gerų mažai randasi.

Vienu iš barbariškiausių diejateliaus Muravjovo persekiojimų Lietuvoj, yra uždraudimas lietuviams spaudinti knygas ir laikraszczius lotyniskai-lietuviszkomis litaromis. O per tą uždraudimą, ką maskoliai atsiekė? Atspaudino jie kelias knigeles „graždanka“ ir uždyką lietuviams į rankas bruka. Ar tas jų knygas kas ima, ar skaito? Tuom tarpu, kad tikros lietuviszkos knygos ir laikraszcziai tukstancziais

po Lietuvą platinasi, budindami lietuvius iš miego. O tos knygos ir tie lietuviszki laikraszcziai, tuom yra dėl lietuvių brangesni, tuom naudingesni, kad iszleisti užrubežėj, be cenzuros ir kad yra persekiojami per neapkencziamą valdžią – uždraudimas tas lietuviszkosios spaudos, tarp kito ko, labai prisidėjo prie praplatinimo lietuvių tarpe lenkystės. Zinome patys, kiek tai lietuvių ukinikų po szitai dieniai skaito da lenkiskus kalendorius ir lenkiskus laikrasztėlius (Gazeta Swięteczna, Zorza)? O tas, iszties, maskolyste ir pravoslavijai jokios naudos neatnesza. Su savo kvaila poitika maskoliai tik ant juoko pasistato.

Ar ne juokai? Tas, apie kurį dabar kalbame, Muravjovas, norėdamas lietuvius versti į pravoslaviją, pasiryžo iszleisti pravoslaviską katechizmą lietuviszkoj kalboj. Negalėdamas rasti tarpe pravoslaviskų popų tokį, kurs pravoslaviską katechizmą lietuviszkai mokėtų paraszyti, atsiszaukė pas savo draugą, general-gubernatorių Varszavos, gr. Bergą, ar tokio pas savę nerastu? Iszties, prie knygyno Augsztesnė es Varszavos Mokslainės radosi žmogus, liudnos atminties Mikuckis, tarnavęs rusizkojoj kariumenėj. Tas gyrėsi gerai pažinęs lietuviszką kalbą, o už pinigų buvo pasirengęs parduoti brolius ir tikėjimą. Su gr. Bergo rekomendacijomis iszvažiavo tuoj Mikuckis į Vilnių ir ten į mėnesį laiko užbaigė knygos vertimą. Iszėjo tas katechizmas po užgalviu „K a t e c h i z m a s W i e r o s g r i e k ų (s u p r a s k G r e k ų) skaitliuje 10.000 exempliorių. Mikuckis gavęs už darbą 2000 rublių, iš pinigų surinktų ant kontribucijos, sugrįžo atgalios į Var-

szavą, o jo katechizmą general-gubernatorius prisakė išsiuntinėti visiems popams, gyvenantiems Lietuvos rybuose. Ir kokis buvo maskolių nusistebėjimas, kad lietuviai katechizmą „Wieros Greku“ iszties skaitė ir už viens kito aną graibė. Pasirodė, kad lietuviai prasmę užgalvio „Katechizmas Wieros Griekų“ suprato kaip buvo paraszyta t. y. vieros griesznos, nedorios, o ne kaip autorius norėjo – vieros Grekiszkos, pravoslaviszkos. Toks katechizmas, žinoma, lietuvius nė sumaskoliuoti nė supravoslaviuoti negalėjo. Apsiziurėjo maskoliai ir nelaimingą katechizmą, kuris lyg ant juoko pravoslavijos platinos tarp lietuvių, atėmė nuo popų ir . . . . sudegino. Tas faktas gerai charakterizuoja visus Muravjovo darbus ir rodo, koks bus anų visų likimas.

Kaip didei lietuviai neapkenczia budelio Muravjovo, (o su juom ir visų jo szalinikų ir jo politikos pasekėjų), kad apie jo myrį net susitvėrė padavimas, kurs teip skamba.)

Muravjovas buvo velnio vaikas, (žiurėk paveikslėlį) velniui ir teko. Velnias iszkėlė jį į augsztą urėdą su tuom, kad jo karalystę platintų ir kada velniui pasidabos, kad atiduoti jam savo juodą duszią. Kada Muravjovas pradėjo senti ir toliaus velniui kaip priguli tarnauti n'istengė, tas sumisljo jį atsiimti į peklą. Vieną syk vaiksztinėjo sau Muravjovas vidudienij po sodą. Prie sodo pri-

1] Padavimas užraszytas Jurkszy kaime Sav. gub. nuo A. Jokszos.

važiavo karieta, užkinkyta ketvertu juodų arklių. Karietoj sėdėjo vežėjas, lekojus ir ponas, visi trys juodi. Ponas iszlipo isz karietos, szlubuodamas prisiartino prie Muravjovo ir liepė jam sekti paskui. Nori-nenori-, tur sekti, nes ant to prisiraszė. In-sėdo į karietą. Velniukas sėdys prieszakij užpliekė arklius ir nuvažiavo. Daugumas žmonių matė, kaip Muravjovas sėdo į tą karietą, bet niekas nežinojo, nė keno ta karieta buvo, nė į kur jį nuvezė. Ponui nebegrižtant, isziuntė jo tarnai pasiuntinius į visus krasztus, kad aną sujieszkotu arba kad nors kokią žinią apie jį parnesztu. Niekas jokios žinios niekur rasti negalėjo, kaip tik vienas piemenukas apie jį papasakojo. Ganė jis tuom tarpu pagiryj galvijus. Girdi, keliu kasžin kas važiuoja ir rėkia: „beregite, atimite; beregite, atimite!“ Žiuri karieta. Privažiavo prie pelkės. Isz karietos iszlipo trys juodi velniukai ir iszsitempė paskui seną storą poną – maskolių. Jie tempt, tas neit, bet trys vieną vis apveikė — karieta viena sau nuvažiavo, o velniukai isitraukė maskolių į pelkės vidurį ir paskandino. Ant patikrinimo savo pasakos piemenukas parodė jiems net guziką isz generolo mandieros, kurs betempiant isztruko. Jieszkojo maskoliai pelkėj, kad nors kuną Muravjovo rastu, bet veltu! velniai suduszia ir su kunu jį į peklą paėmė. O toj vietoj, kur Muravjov's skradzia žemę nuėjo, maskoliai rado pelkėj almantį szaltinį purvino sudrumsto vandens.

NAUJAUSI ISZRADIMAI IR ISZTYRIMAI.

Visas maksli-zkasis svietas su-
bruzdėjo iszradimu dr o S a m u e l
S c h e n k, profesoriaus Viedniaus
universiteto. Dr as Schenk giriasi,
kad isz adės priežastį, dėl kurios mo-
teriskės – motinos gimdo vaikus ar-
ba mergaites. Sako tas daktaras,
kad pagimdymas vaiko arba merge-
les priguli vien nuo motinos, ne nuo
vyro. Maitydamas moteriskę atsa-
kancziais valgiai-, atsakancziai ją pri-
žiurėdamas, dr as Schenkė tvirtina,
kad jis visados gali iszliginti ją teip,
kad ji pagimdys vaiką, o ne mergai-
tę, arba mergaitę, o ne vaiką.

Kiek tai tėvų yra, kurie isz to
Schenkės iszradimo nus džiaugs, jei
tas pasirodys tikras ir bus po svietą
praplatintas. Didis Austrijos kunį-
gaiksztis Friderikis ir jo pati turėjo
8 dukteris, o neturėjo nė vieno vaiko.

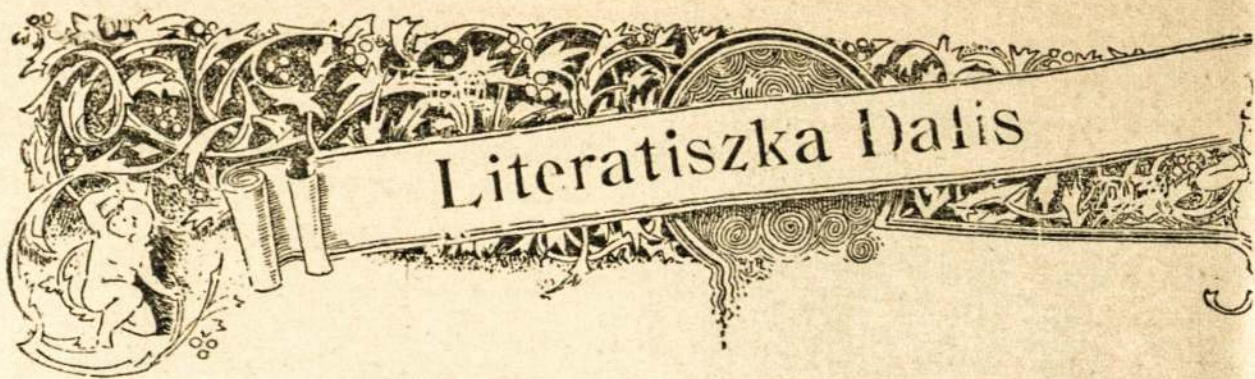
Nuo dviejų metų kunįgaiksztieneį
gydė dr as Schenk ir pernai metą,
Liepos mėnesij, gimė teip, kaip ku-

nųgaiksztis ir kunųgaiksztienė norėjo,
vaikutis, kuris po smert tėvo bus
pirmutinis ipėdinis prie Austrijos
sosto.

* * *

Archeoliogai vėl yra užimti atra-
dimu p r o f e s o r i a u s M a-
r u c c h i. Tas mokytas tyrinėtojas
senoviskų liekanų atrado Ryme,
griuvėsiuose rumų ciecoriaus Tybe-
rijaus, ant „Palatino Kalnų“ kokioj
ten kelnorėj, ant sienos, iszmalevotą
paveikslą „trijų kryžių“, ant kurių
buvo nukryžiuotas Jėzus Kristus ir
su juom du latrai. Kryžiai tie aug-
szti; prie kiekvieno kryžiaus stovi
kopėczios ir virvės. Kareivių kry-
žiavojančių Christų matyt viso 7, o
prie kiekvieno yra paraszas — tur-
but jų pravardės. Prie vidurinio vie-
nas kareivis laiko Christų. Profeso-
rius Marucchi mena, kad tą paveiks-
lą turėjo malevoti kokis Rymo karei-
vis, kurs matė atsitikimą, o paskiaus
priēmė Christaus mokslą.

NAKTYS

Edvardo Youngo.

vertė Laurynas Ivinskis, sutaisė į spaudą Jr. Jonas.

—o—

NAKTIS PIRMOJI.

Tąsa.

Jug ir tie tur' rupesczius, ką laimėj gyvena;
Ir turtingi, ir linksmi ne kart' sunkiai stera:
Kiek tai žygių žaidimuos, terp linksmiausio laiko,
Vienas žodis nežymus mus juokus sulaiiko?
Kiek vėl žygių sop'galvą, jeigu kas neklojas',
O gyvenim's ir laimėj' sunkum. kartum stojas'!..
Sunku, o sunku žmonėms terp vārgelio kieto,
Nēr ant žemės paszalie aszarom's ne'plieto.

* * *

*

Kaipgi mažai, isztiesu, žmogi s užim' vietas,
Jei atimsim' tas szalis, ką nēr jam žadėtos!
Daubos. skardai, smiltynai, krasztai ledų, szalczių,
Jurės-marios, d'dmariai-takai laivų. valczių...
Tą patyrę, pamatę veikiai paregēs'im',
Kaip tai didei neszamės, o kaip mažais ēsam'.
Kaip vėl daug yr' sunkybių, o kaip mažai gero!
Galvą graužia rupescziai, ligos silpnais daro,
Vargai kruvom's suversti neperstoj' sloginę,
Kanczios už viena kitos nenustoj' kankinę;
Žemē žingsnius mus neva užlaiko, neszioja,
Bet kaip greit mus parmeta, kaip greit paszarvoja!
Mėnesėli baltasis! szviesaus, liudno veido,

Ar ir ant tavęs Dievas tokius vargus leido!
Žvaigždės dangaus. jci žmonės ir ant jus gyvena
Pasakykit, ar ir jie, kaip mes czionais, stena?

*

*

*

Kodėl aszarų karczių nepaliaunu pilti,
Jug apleistas, tik kitų malonėj' tur' viltį.
Imkim' silpną kudikį, senelį vargingą,
Žmonės ant abiejų tur' meilę rupestringą.
Tas kurs ant savo vargų dejuot nepaliauna,
Toksai tegul isz niekur sanjausmo negauna.
Bet kurs svetimas bėdas moka apraudoti,
Toki visi privalo apgailėt, guodoti.
Raudu ir asz. aszaros akyse n'iszdžiusta,
Priims, supras jas tik tie, ką varguose žusta.

*

*

*

Laimę žmogus neilgai gali užlaikyti,
Kaip anoj' virs vėlesniai, negal numanyti.
Džiaugias' turtais, bet turtai gal greitai apvilti,
Vietoj džiaugsmo, kartybę į szirdį įpilti.
Labjaus reik' bet, kad kiekvien's tinginio bijotų,
Kad piktesnių nelaimių auka nesistotų;
Diev's nevienam be darbo turtus nesuteikia,
Norint gyvent — rupintis ir darbuotis reikia.

*

*

*

Nemislyk, brolau, tavę asz noriu užšauti,
Arba laimę isz szirdies tau geidžiu iszrauti!
Buk laimingas, buk linksmas!.. vienog pameluoczia,
Jei ant ilgo nodieją tavo džiaugsmams duoczia.
Vesdams linksmą gyvatą žemiszko buvimo,
Gali sulaukt nejuntant anų prastojimo.
Stovėdam's ant prapulties, jautiesi laimingu,
O ar žinai, jog vargams palieki skolingų?
Ateis laikas, kad skolas atleisti maldausi,
Bet ant mokesties progos, nė laiko negausi.
Vėl szirdije atmin'im's: czion mums gerai klojas'.

Geriams laikams praėjus, vėl liudnumas stojas!
Kaip prietelius, kurs meilę paverčia į nieką,
Teip gėrybės po savęs gailestį palieka.
Szviesias valandas anos tamsiomis padaro,
Kremta, graužia mus – pakol į grabą n'įvaro.
Tu, nebėgk paskui džiaugsmus, linksmybes ir turta,
Netikėkie į laimę per žmones iszburtą.
Turtų jieszkas godulys nekart' tur prapulti,
Tie nejieszkant nesyk' gal' mus sunkiai užgulti.
Mažas turtų pritrukim's baimės negadina,
Netikėk tiesm, ką turtus, linksmybėms vadina.

*

*

*

Man po tavęs gailestis, Adomai mielas,
Kas žinoj', kad toks liudnum's po tavo smert rasis?
Nēr grožybės, ant kurios su džiaugsmu žiurėjau,
Nēr' dienų, kuriose vien tik džiaugsmus turėjau:
Kur linksmosios valandos, ramios dienos dingo?
Ką žydėj' laikuos tavo gyvato doringo?
— Viskas praėj', visur kur lyg tusztumos stovi,
Po tavęs, isz visur rod's lyg aszaros sriovi.
Dar, ant amžių turiu vien's lyg naszlaitis likti,
Lyg raupuot's, kurio nenor' sveiki pasitikti.
Tu, sunau, gyvenimą man rodei kaip rojų.
Sziądien žemē lyg ne ta stov' po mano kojų!
O, Adomai, Adomai, mano maloningas,
Tau pavirtus į dulkes palikau verksmingas!..
Dievobaimingas buvai, artymą mylėjai,
Prie doros greitu žingsniu, jaunystėj' skubėjai;
Kad ant tavo gyvato busenczio veizdėjo
Kiekvien's, tai smertis pirmiaus', kurios neregėjo
Niekas, slapta prilindo nejuntant po kojų
Ir pavertē į saują dulkių rankos moju!

(Pabaiga bus.)

Ųagys, Ųagys!

(*Pieszinys isz dabartiniu laiku*).

paraszė gr. Lelyva, vertė Selimas.

Sunku sau isztatyti ką norints gaus dydije perstatytas yra pulkas keistesnio, o podraug įstabesnio, szventųjų katalikiszskos bažnyczios, kaip buvusį karmelitkų kliosztorių o augszcziaus dviejose eilėse, paskyrium szventiejie, aniolai ir arkaniuclai.

Buku užriestu kampu iszeina jįsai, perpus užsisukdamas, ant siauro ir ne perilgo pliaciaus, tęsianczios, pupių Vileikos, terp Bernardinų bažnyczios ir Preczistenskos cerkvės, kurios abidvi stovi ant paties kranto to upelio. Nuo senoviszkos, ne per augsztos bažnyczios, kuri iszsikisza tuo buku, užriestu kampu, eina pavidale sparnų dviejį seni — seni namai: vieni isz kairės pusės, papia to ilgio ant trijų gyvenimų, iszeina ant pliaciaus, o kiti, isz deszinės pusės, ilgai, ant dviejų gyvenimų, remiasi užpakaliu į sieną, iszeinanczią į paužulnią, neturinczią iszėjimo ulytėlę.

Tokiū budu buvęs karmelitkų kliosztorius daro nekaipo atskirą miesto dalį, gadinanczią visus plianus gatvių ir ulytėlių.

Seniai jau, tuoj po lenkmecziui 1863 m., tas kliosztorius karmelitkų likosi uždarytas. Frontiniuose namuose, iszeinancziuose ant pliaciaus, su placziomis ir žemomis durimis, nakvoja dabar neturtėliai, o antri namai, iszeinantiejie į paužulnią ir buką ulytėlę, yra apversti į pavargėlių namą. Dieną ir naktį kuszi ir puldinėja czia visas vargas ir neturtė buvusio Lietuvos sostapilio, nepaisydami nėkiek ant senobinių durių, langų ir frontinės tepliorystės bažnyczios. Virszuj didelį, masyviszkų pietinių bažnyczios durių žmo-

lai. Mažai kam žinoma, juog paveikslas arkaniuolo Mykolo, dulintis gilioje įstumoje virszutinėje paveikslų eilėje, isz deszinės bažnyczios pusės, yra akyvu istoriszku paminklu. Tas senas paveikslas arkaniuolo, nusitrynęs ir nusiszēręs nuo saulės, vėjo ir lietus, žiuri stacziiai į kampinius namus, stovinczius ant susidurimo dviejų ulytėlių, toje paczioje vietoje buvo kadaisiai protestonų bažnyczia. XVI szimtmetje, pacziame karsztije protestoniszko judėjimo Lietuvoje, tulas mieszczionis Pekarskis, stovėdamas ant kirkos kiemo, paleido vilyczią, kuri įsiskverbė į koją virszminėto paveikslo szv. Mykolo, patrono bažnyczios. Nors saulys Pekarskis, budamas prieg tam neblaivame padėjime, aiskino, kad jis szovė į szarkas, sėdinczius ant gubrio bažnyczios, ir tik netikėtai pataikė į jos patroną, vienok szauksmai seserų — karmelitkų, kad szventinyczia tapo paniekinta, vienoj valandoje sutraukė didelė kruvą uolių katalikų. Szitamina, pasididinusī neužilgo iki kelių szimtų, puolė ant protestonų kirkos, nuo karios kiemo buvo paleista nelenta vilyczia, ir visiszikai sugriovė ją. Tas sujudino dar labiau religiszkus jausmus. Prasidėjo didžiausi sumiszimai, tęsusiejie keletą mėnesių ir kasztavusiejie Lietuvos sostapiliui daugelio žmogiszku aukų bei medgiszku blėdžių

Kada pirm trijų deszimtų suvirsz metų tas kliosztorius seserų karmelitikų likosi uždarytas ir visos vienuolės iszvažiavo isz Lietuvos į užrubežį, bažnyčia szv. Mykolo tapo permaintyta į parapijos szventinyezią. Nors skaitlius jos parapijonų dėl artumo Bernardinų ir szv. Onos bažnyzių, tokių pat istoriszkų paminklų, kaip ir bažnyzia szv. Mykolo, buvo sulygintiniai nedidelis, visgi visi jie turėjo prie tos senos szventinyezios, pergyvenusios szimtmeczius, ypatingą prisirszimą ir uoliai ją lenkė. Kunigas Feliksas Markauckas, buvęs klebonų bažnyezios dar priesz użparymą kliosztoriaus, pasiliko joje ir po permainymui jo į parapijos szventinyezią. Daug permainų užėjo per tuos ilgus dvideszimtį metų, kurių praslinko nuo laiko uždarymo kliosztoriaus iki pusei devinto deszimtmeczio. Pirm visko pats kunigas Feliksas Markauckas isz tiesaus, dailaus vyro persimainė į senį. Jo baltas pilnas veidas pasidarė palszas, peršmanczios rudos akys nustojo blizgėjimo ir užgeso, tiesi figura susikuprino ir sukrypo, o gilios raukszlės skersai ir iszilgai iszvagojo jo kaktą ir skruostus, pridavė tam veidui iszreiszkimą visiszko neįjegumo ir uždėjo ant jo ženklą gailesczio ir jo parapijonai, kurių daugelis pergyveno ir atminė visas baisybes lenkmeczio ir Muravjovo valdymą Lietuvoje. Net tie isz jų, ką buvo tuomet dar vaikais, persikeitė jau į žmones mažiau arba daugiau pagyvenusius. Nusiszērė stogas senos szventnyezios, nes jo niekas nebaltino, apsiblausė szventi aniuolai ir arkaniuolai jos prieszakije, nes jų niekas neatnaujino, o isztoriszkas szv. Mykolas, kadaisiai pagimdęs tiek nesutikimų ir kraujo praliejimo,

iszstatytas stacziai priesz saulę, apsiblausė lyg dar daugiau, kaip kiti paveisklai. Nors bažnyezios vidus buvo pasinēręs slaptingame patamsyje, vienok matyti buvo, kaip viskas eina į palaikumą ir isztusztėjimą. Nekalbant jau apie tai, kad aleivienam pataisymui ir aleivienam atnaujinimui butinai reikėjo ypatingo daleidimo general-gubernatoriaus arba gubernatoriaus, parapija buvo teip neturtinga, kad negalėjo daryti jokių pataisymų nė atnaujinimų.

Dvideszimts metų praėjo nuo laiko uždarymo kliosztoriaus seserų-karmelitikų, ir vieną graią dieną Rupjuzcio mėnesije kun. Feliksas Markauckas liepė zakristijonui Jonui Žebriui pakviesti keletą uoliausių parapijonų ir iszvalyti visą bažnyezią: iszmazgoti grindis, nuszluostyti rėmus ir suolus, nuszveisti zerkolus ir liktorius ir t. t. Kad paskiau pasibaigus tam darbui įėjo jisai į savo bažnyezią, iszsigando ano zerkolo palaikumo ir isztusztėjimo, kurs gulėjo ant visko: isz jo rudų akių, nustojusių jau žibėjimo, iszbiro aszaros. Ir jis vienoje vėlandoje pasiryžo visus pinigų, kuriuos buvo sutaupęs laike savo kunigystės, visus tuos skatikus, kuriuos iszmainęs ant popierėlių sava ranka užsiuvinėjo szekszniniame krepszeliuje, kurį nesziojo visados ant krutinės, paszvesti atnaujinimui bažnyezios szv. Mykolo. Kada už deszimts metų jo kunigystės, jisai, Feliksas Markauckas, suszauks parapijonus ant iszkilmingo susirinkimo, akyse džiakono apgarsins savo paaukavimą, įteiks pinigų džiakonui ir pasipraszys paleisti jį ant atsilsio į kokį nors kliosztorių. Jisai pats prižiūrės atnaujinimą senos bažnyezios, su kuria teip susigiminiavo, ir kaip pamatys ją to-

kia, kokia atrado, kad pirm keturiasdeszimt metų pirmą syk į ją įžengė— užduotis gyvenimo bus atsiektas: galės numirti ramiai, žinodamas, kad padarė nors kiek gero savo žemiszkaime gyvenime. Teip mąstė ir teip svajojo kun. Feliksas Markauckas po trisdeszimis metų savo klebonavimo prie bažnyczios seserų—karmelitkų.

Praėjo dar penkari metai. Dar labiau susikuprino ir nūsilpo kun. Feliksas Markauckas, dar labiau paseno nedaugelis jo parapijonų, dar didesniu apleidimu bei susipalaikinimu putė nuo altoriaus, vargonų, abrožų ir suolų bažnyczios szv. Mykolo. Vis nauji ir nauji namai dygo aplinkui ir arti bažnyczios ir vis labyn ir labyn mainėsi visa aplinkinė. Bet senas kunigas nenustojo dvasios drąsumo: dar kokie penkeri metai ir jis įvykdys savo numylėtą sapną, apsaugos sau ramią ir bemaisztingą kelionę į amžiną gyvenimą. Senas kunigas turėjo mažą gyvenimą, susidedantį isz dviejų kambarių ir kuknios tuose pacziuose užpakaliniuose namuose, kurie paskui buvo apversti į pavargėlių namus. Jo gyvenimas durėsi su bažnyczia, į kurią jis eidavo per mažas, vos tik įžiuomas dureles, iszmusztas apatiniamie prieangije to gyvenimo.

Mažą, grynai atsiskyrėlių gaspadorystę vedė kunigo tolima giminė, Urszulė Benkauckiutė, szesziais dar metais senesnė už patį kleboną. Vargamistra, Petras Burba, nekiek jaunesnis už savo kunigą, gyveno tuose pacziuose pavargėlių namuose, tik kitame gale, su savo sesere, jau seniai naszle. Pavargėliai, gyvenantieji tuose namuose, laikė didžiausioje guodonėje seną kunigą, kuriam prisiėjo baigti savo gyvastį drauge

su jais vienuose namuose. Buvo tarp jų daug katalikų, kurie rodėsi uoliausiais ir karszcziausiais jo parapijonais. Varguoliai, ką eina ant nakvynės į antrus namus, seniau prigulėjusius kliosztoriui, esti įleidžiami ir iszleidžiami per žemas, placzias duris, regimai pramusztas paskutiniuose laikuose. Nors yra tik laikiniais gyventojais tų namų ir dar naktiniais, vienog daugelis ateina į juos kas vakars. Tie tai varguoliai pamaži priprato prie tos senos bažnyczios, greta kurios rasdavo sau prieglaudą ilgose szaltose ir vētringose žiemos naktyse. Tokiu budu szv. Mykolo parapija tapo parapija benamių ir naszlaiczių, parapija pažemintų ir nuskriaustųjų, parapija vargstanczių ir apsunkintų. Kunigas jausdavo ir suprasdavo tai, ir tas dalykas buvo jam paguoda jo paties nementame likime.

Rugsėjas baigėsi. Stovėjo tos stebuklingos dienos angstyvo rudens, kad nyksta jau neiszkencziamos vasaros kaitros, bet saulė vis dar szvieczia skaiseziai, o žydrus oras, pilnas slaptingo vēsumo, gaivina žmogaus kuną. Vieną kartą isz ryto, apie deszimtą valandą, į duris gyvenimo kun. Markausko subeldė tvirta vyriszka ranka. Atidaręs duris senelis su nusistebėjimu pamatė priesz savę didelę storą policijos asesorių. Tas pasirodymas palicijos valdiniko gyvenime klebono buvo teip netikėtas ir nepaprastas, kad senas kunigas sustojo ant slenksczio kaip įstulbęs, negalėdamas isztarti nė vieno žodžio.

Asesorius tuojaus patēmijo ir suprato padėjimą seno kunigo.

— O, nesibijok, tarė, — nusijuokė valdinikas — nesibijok, dėl Dievo: neteip baisus velnias, kaip jį pieszia

Mes bijomės, kad tie seni namai ne sugriūtų. Asz juos apžiūrėjau, ypatingai visas duris, ir dabar tik an vienos valandos tamistai periszkadi ju; buk tamista teip geras parodyt man szitą szoninį įėjimą į bažnyčią — kurios ten durys ir ar ilgai laikišys.

Senis paszankė Urszulę ir liepė ja atneszti raktus nuo bažnyczios. Kad ji iszpildė jo paliepimą, senis nuvedė policijos virsziniką į užpakalį apatinio prieango ir įkiszo raktą į mažamedines dureles, teip įdubusias, kad vos tik pusė jų kiszėjo isz po supuvusių grindų. Raktas keistasukvie kė ir isz vidaus bažnyczios pustelėjo szaltas drėgnis. Policijos virszinikas nusileido žemyn ilgais, užsuktais trepais, stebėdamas, kaip senis įstengė kasdien atlikinėti tokią pat kelionę. Apmetęs akia vią bažnyczios vidų, jis tuoju iszėjo. Vią dieną senas kunigas laužė galvą, ko pas jį buvo atėjęs asesorius. Kadangi nuo uždarymo kliosztorianis, t. y. perbertinį szimtneczio, nė vienas policijos virszinikas nesirodydavo bažnyczioje, senis pradėjo nerimti, nuėjusdamas kažin ką n gerą.

Atsitiko tas ant ytojaus po szventės szv. Mykolo, bažnyczios patrono.

Diena buvo giedra ir szilta, bet ant nakties pakilo mažas szaltis. Senas kunigas jautėsi nuvargusiu, nes per szventę laikė iszkilmingas miszias, o vakare ilgas miszparus. Apie devintą valandą rengėsi jis eiti gulti, kad tuotarpu netikėtai atbėgo ant virszanis senė Urszulė: persigandusi ir nubalusi, kaip negyvėlė. Norėjo kažin ką pasakyti senam kunigui, bet jos krutinėje susispandė kvapas, pradėjo kosėti ir tiktai įstengė mostelėti rank. Pirmneg iszsigandęs

kunigas galėjo paklausti, kas atsitiko, jau duryse pasirodė asesorius, tas pats, ką pirm kelių dienų apžiurinėjo bažnyčią, o isz jo užpakalio iszlindo kiti du policijantai. Kunigas dar labiau iszsigando, o policijos virszinikas, uždaręs paskui savę duvis, pradėjo iszkilmingu balsu.

— Kunige! Bažnyczia szv. Mykolo isz paliepimo augsztesnės valdzios turi buti uždaryta. Man prisakyta be jokio trukdinimo atlikti tą paliepimą. Tamista turi tuoju, nieko nelaukdamas iszneszti isz jo Szvencziausią į Bernardiną bažnyčią, kuri dėlto yra dabar atdara. Pasi-prieszinimas isz tamistos pusės bus be naudos ir tik apsunkins tamistos n'ikimą. Nė asz nė tamista neiszeiniu isz szito kambario, kol tamista eiszpildysi mano reikalavimo.

Senis pasviro ir krebancezėmis rankomis pasigriebė už adverijos. Uzgesę jo rudos akys sublizgo ant valandos keistu blizgėjimu, bet tuoju vėl užgeso, kaip pas numirėlį. Asesorius priszoko prie durių ir, paimęs kunigą už pažastų, pasodino jį ant kresės, stovinczios prie stalo. Ketias valandas senis gulėjo senoje kre-ēje: nubalęs, kaip drobė, nesijudindamas, nedusaudamas, kaip vos tik dustingęs negyvėlis. Urszulė parklupo ant grindų ir, įspaudusi rankas delnus, pradėjo balsiai raudoti. Asesorius iszbėgė į prieangį ir paszaukęs abudu policijantu, pasakė jiems tyliai:

— Iszneszkite ją į miegamąją ir tu, Krausecki, pridabok ją gerai.

Policijantai atsargiai pakėlė senę ir nuneszszę ją į kitą kambarį, uždarė paskui savę duris, teip kad graudus raudojimni tik duslai girdėjosi prieangije, o tylu ant kiemo ir ant ul-

czios, kur vis dar buvo judėjimas.

Neužilgo vienas policijantas sugrižo į valgomąją, sunkiai uždarydamas paskui savę duris. Senis atvėrė akis — užgesusias, begyves, bespalvias ir sunkiai atsiduso. Asesorius mirgtelėjo policijantui ir pirsztu parodė galvą ir pečius seno kunigo, o paskui, sugniaužęs deszinį delną į kumštį ir prispaudęs nyksztį prie smalyžio, taip pasuko, kad pagaliau mažas vaikas galėjo suprasti: „raktą!”

Raudojimai Urszulės ėjo tylyn ir tylyn. Policijantas sugrižo iš miegamosios su plosčium ir skrybėle seno kunigo kairėje rankoje ir raktu deszinėje ir, eidamas pasistiebęs per valgomąją, sustojo ties prieszkambario durimis.

— Tikėk man, kunige, — tyliu balsu snekėjo asesorius, — man labai sunku pildyti tą priderystę, ypatigai link tokio pagyvenusio ir guodotino senelio, kaip tamista. Bet ką daryti? Tai pareigos tarnystos ir aš negaliu kitaip daryti. Geriau tamista neatidėliok to, ko nė aš, nė tamista atmainyti, nė atidėti negalime! Apsirengk tamista ir padarysime ką reikia tuojau!

Vią laiką asesorius buvo ant kojų: regimai ir jis jautėsi susijaudintu. Senis nepraleido pro ausis nė vieno žodžio ir savo begyvomis, stiklinėmis akimis besąmoniniai žiūrėjo į erdvę.

— Nagi, kunige! — tyliai ir podraug lieptinai traukė policijos virszinikas, pasilenkdamas ant senio iš užpakalio, — kelkis, eisime greičiau išpildyti mūsų neiszvengtina priderystę.

Senis norėjo pasikelti, bet negalėjo. Asesorius pagriebė jį už pažastų ir nuvedė prie durų. Čia policijantas užmetė ant jo plosčzių ir skrybėlę, paėmė už pažastų, o asesorius nuėjo

pirmyn. Atsiradęs tamsumoje, jie tyliai, graibydami-e perėjo per prieangį, nusileido trepais ir apatiniam prieangyje atsirado prieš mažas dureles, kurios vedė į bažnyčią. Asesorius įkiszko raktą į jutriną ir atsargiai jį pasuko. Durys sugirgždėjo, ir asesorius pirmutinis pradėjo lipti žemyn siaurais trepeliais į bažnyčią, laikydamas drauge su policijantu už pažastų ir perpusiau seną kunigą. Zakristijoje jie sustojo ir laukė keletą minutų, lyg bijodamiesi, kad kas jų neiszgirstu. Tada asesorius išėmė iš kieszniaus mažą liktarnę ir uždegė ją, pridengdamas skvarnu, taip kad silpna szviesa ėjo tiktai ant altoriaus i ciborijos.

Dideli, keisti szeszėliai pradėjo mirgsėti ir sukinėtis po bažnyčią. Su baime žiūrėjo asesorius ir policijantas, o paskui juos ir pats kunigas, kurs iszrodė toje valandoje ant judinancziosi numirėlio... Drebanzczios rankos szesziasdeszimtinio senio paėmė ciboriją ir pastatė ją ant altoriaus, paskui kunigas perklupo prieš altorių ir pradėjo sznabždėti kažinkokias maldas... Vos-vos girdimas sznabždėjimas senų lupų, mažiausias szlamėjimas senio drapanų, mažiausias judėjimas — viskas tas daug garsesniais atbalsiais skleidžiasi po visą bažnyčią, atsimusza visuose jos kampuose ir užnarviuose... Be galo traukiasi tos keistos ir nuobodžios valandos... Bet sztai senis atsikėlė ir su Szvencziausiu, iszkeltu augsztai, smarkiai eina prie durų; asesorius ir policijantas seka jį, kiek gali dengdamas szviesą liktarnės. Ties durimis jie sustojo ant valandos: didelė geležinė spyna turi pagimdyti griaustinį toje tyloje, į kurią vos-vos atsimusza miesto užimas...

Policijantas pagriebė už spynos, ir durys atsidarė su apkurtinanciu trenksmu, skubindamiesi ėjo jie staciai per ulyčią į Bernardinų bažnyčią, o tuotarpu prie atidarytų durų pasirodė kažinkoki žmonės, iš ulytėlių ir nuo pliaciaus judinosi kit: regimai netikėta szviesa bažnyčioje ir trenksmas spynos pritraukė praeivius.

— A, bažnyčią uždaro naktij, kaip vagys!.. Vagys, vagys! — suriko kasžinkoks balsas ulytėlėje.

— Vagys! — atsiliepė kitas ties bažnyčios durimis.

— Vagys, vagys! — pradėjo szaukti deszimtys balsų ant pliaciaus ir ulytėlėse.

— Vagys, vagys! — prabėgo garsas per kalnus, į užvileiką.

Kojos senio suklupo, ir jis vos nepapuolė su Szvencziausiu viduryje ulyčios. Asesorius su policijantu atsargiai jį prilaikydami atvedė į Bernardinų bažnyčią. Durys jos buvo truputį pravertos, o viduje silpnai szvietė dvi vasžkinės žvakės. Čia juos sutiko kitas kunigas ir kitas policijos virszinikas.

— Imk Szvencziausį, imk Szvencziausį kogreicziausiai! — neramia susznabždėjo asesorius kitam kunigui,

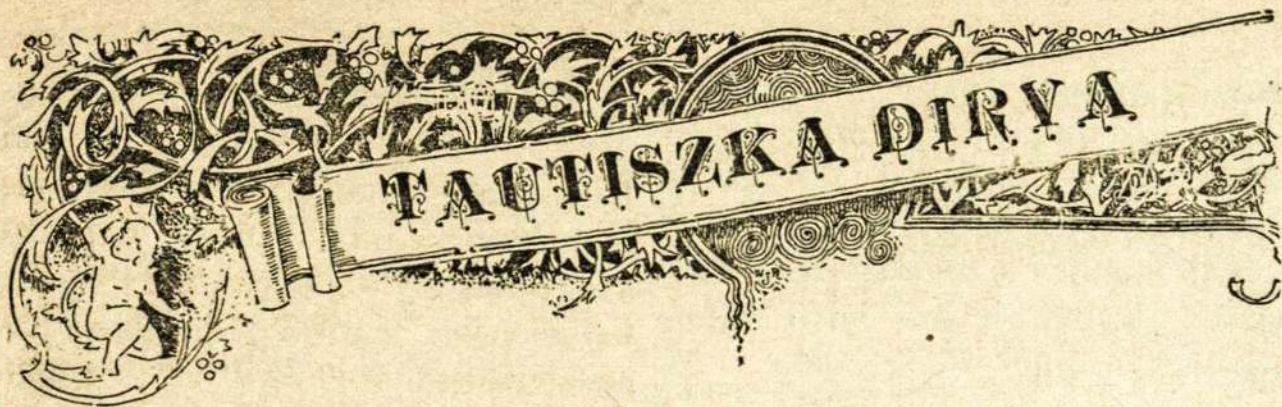
— senis apsirgo!

Vostik Szvencziausis likosi paimtas nuo jo, senas Markauckas be jausmo pargriuvo ant žemės prie pacių durų Bernardinų bažnyčios....

Du mėnesiu pergulėjo szesziadeszimtmėtinis kun. Feliksas Markauckas szpitolėje karsztligėje. Gydytojai sakė, kad jis mirs, bet, priešzingai, senis iszliko gyvas, nors įpuolė į kasžinkokį suštingimą. Visomis adynomis ir dienomis sėdi jisai ant vienos vietos, žiurėdamas į vieną daigtą, ir kartais iszsigandusiomis akimis dairydamasis, szaukia: „Vagys, vagys!“ O bažnyčioje szv. Mykolo, dabar užkaltoje, radosi keisti dalykai. Jos gilumoje radosi grabas Levo Sapiehos su didele misingine stovykla karžygio. Kad pugos, pustyjimai ir audros nesziojesi po žemę ir staugia viduje isztusztintos bažnyčios, misinginė stovykla garsaus kancleriaus Didžiosios lieutvos Kunigaiksztytės ir garsiausiasis istorisko Lietuvos veikėjo smarkiai krauto savo szarvais, ir lyg nezmogiszku balsu, susiliejančiu su riksmu audros ir vaitojimais pugos, szaukia: „Vagys, vagys, vagys!“....

Galas.

Vietiniai Rupescziai.

Lattimero Byla.

Szreifo apsigynimas. Priesz atidarymą apsigynimo advokatas Ferris laikė į „jurymen“ kalbą, kurioje iszgyrė drąsą szerifo Martino ir jo deputatų.

Szerifo advokatai szaukė liudinikus chronologiskai, pagal tai, kad butu liudinta, jog straikieriai da 3. dienoj Spalinio kėlė maisztus ir per priedarčių kalbino kitus darbinikus prieš straike, kad gadino kompanijų savastį, kad ant nekaltų ypatų užpuldinėjo ir kad keliose vietose iszties padarę kompanijai sziek tiek blėdies. Sudžia Woodward, nors skundėjams nedaleido klausinėti liudinikų apie laiką priesz Lattimer'o skerdynę, apgynėjų liudinikams vienok apie tai sznekėti davė. Viso tokių liudinikų buvo į 20. Isz tų bent pusė prisipažino esą darbinikais ar užveizdėtajais Pardee & Co.

Kiti liudinikai iszpažino, jog straikieriai turėję ginklus: lazdas, akmenis ir revolverius. Mėtę akmenis į tuos, kurie nenorėję su jais eiti ir juos muszė. D. 7 Spalin'i pasakoj J. Scott — straikieriai užpuolę ant Elbarvale anglekasyklų, iszmuszė duris langus ir rodįdami revolverius reikalavo, kad anglekasyklose darbas butu sustabdytas. Keletas liudinikų kalbėjo, buk bėgę į miszką į krumus kavotis nuo straikierių, taip jų bijojęsi. — Szeri-

fas Carbon pavieto liudijo, kad jis su szerifu Martinu Coxe'o kasyklas, kur buvę per 300 straikierių, kurie norėjo ten sustabdyti darbus, apgynęs be szuvio ir liepęs savo deputatams tolaik neszauti, kol jų gyvasczių nebus pavojaus. Tą pat tvirtino. S. Olerrender, sekretorius Coxo'o kompanijos.

Szerifas Martinas, paszauktas ant kedės, gynėsi kaip galėjo, melavo kaip įmanė, sakėsi, buk jo gyvenimui grasinęs pavojus, staikieriai jį apstoję ir stumę į grabą, vienas davęs jam per žandą, kiti norėjo užmuszt, jis patraukęs levolverio gaidį, bet revolveris neszovęs. Tik deputatai szovę, kuris szovė, jis nežinąs, užsigynė teipgi, kad jis butų szauti liepęs. — Isz deputatų buvo szaukti tik keli, isz kurių vienas prisipažino, kad norėjo szauti, bet muszkieta neszovus.

Tuom tyrinėjimas ir užsibaigė. Kas gi tada tuos žmonės užszovė?...

Visa ta byla buvo tiktai forma, kad neva padaryti isztyrimų, nusprendimas vienas buvo žinomas ju sudžiai ir szerifui ir Pardee kompanijai.

Veik visi liudinikai, kurie buvo užklausti, pripažino, kad už jų kelionę ir užlaikymą moka kasžin kas?...

Isztyrimas liudinikų tęsėsi 36 die. Kovo 8 dieną kalbėjo į „jury-

men“ advokatas Scarlet (skundikas) ir Lenahan (apgynėja), ant rytojans vėl Palmer (apgyn.) ir Martin (skund.) Kalbėjo neperilgai. Po jų apie 45 minutes kalbėjo sudžius Woodward. Kalba sudžios buvo linkus prie iszteisinimo žmogžudžių. Tą aiskiai davė suprasti „jurei“.

Penktą valandą vakare Kovo 9 dieną prisiektieji sudžios arba „jury“ nuėjo ant apsvarstymo. Vakare jau ėjo paskalas, jog anie susitaikę, o 10 valandą isz ryto sudžia Woodward iszgiudo nutarimą: „not guilty“ — nekalti! (?)

Isz pirmos dienos, po pirman sudžios Woodward žodžiui, visi to lau Kom.tetas skundėjų turi darodymus, jog du isz „jury“ priesz bylą da kėme, nes byla buvo „parsa“! kalbėjo, jog jeigu jie dasigaus, tai nedaleis deputatų apkaltinti. Skundėjai gali tada nutarimą sulaužyti ir ... tuos isz depatatų, kurie buvo pažinti, kad bėgo paskui straikierius ir szovė ir szerifą, kurį trys liudiniai matė (pirmą) szaujanti, jei spēkos daleis, skundėjų komitetas skųs atskyrium. Sunku ant svieto rasti teisybę, bes visgi reikia jieszkoti.

Kodel ne savaip.

Nesuprantu, kodėl lietuviai, si - dami į Lietuvą laiszkus, lig sziol da vis lenkiszkus adrisus? padėkim teip: Pan Jurgue Smarkevicz gu. bernia, Suvalki Marijampolski po. viet, gmina Pręska, wes Podupie -- Rus - Poland

Ant ko tokis adresas iszrodo? Kodėl neraszyti lietuvizkai? -- Ponas Jurgis Smarkevyczius, Suvalkų gu. bernė, Marjampolės pavietas, Prienu gminas, kaimas Puodupiai. -- Russia — Lithuania.

Geriau ir davadniau iszrodo! Kodėl mes, nors rodos geri, karszti lietuviai, dar vis persenusių lenkiszku tradicijų prisilaikome? Ir per tai

savę at juoko, o kitus ant papikti. nimo iszstatome!

Gal nekuris pasakys, jog gromata su lietuvizkai raszytu adresu nuneis, pragaisz? -- Neteisylė, greicziaus daeis Lietuvoj laiszkai adresuoti lietuvizkai, nei lenkiszkai, nes maskolai lenkiszkos kalbos Lietuvoj labjans neužkenczia nei lietuvizkosios, o buvo laikas, kad maskolių pacztu rėdas suvis nenorėjo Lietu (Kauno ir Vilkiaus gubernės) gromatas lenkiszkai adresuotas priimti, pagalios geri lietuviai nuo seniai jau, raszydami į Lietuvą laiszkus, adresuoja juos lietuvizkai, o laiszkai niekad neprapuola.

Vietinė Kronika.

§ New Yorke drangystė „Mildos Gredorių“ laikė (Vasario mėn.) balių su dainovymais. Ant baliaus atsilankė ir „Latviszkoji giesminių Draug“. po var dovystė“ p. Vanego. Tarpe dainų buvo kalbos. P. S. Ereminas savo kalbojo džiangėsi isz draugavimosi latvių su lietuviais. Tą pat džiangsmą iszreiszkė savo prakalboje

ir vienas isz latviu latviszkoj kalboj primindamas klausytojams, kad latviai likos atskirti nuo lietuvių per vyskupą Henriki, kurs tikėjimiszkai tas dvi tautas perskyrė. Lenkai, kurie radosi ant baliaus norėjo, kad butu ir lenkiszkai kalbama, o didei szirdo, kad jų nors nebuvo iszpildytas.

§ Shenandoah'rij, 22 Vasario ant naudos lietuviszko parapijino knygyno buvo laikytas vaikų balius, kurs atneszės gryno pelno 18.30c.; gerai ir tai.

§ Spring Valley Ill. Užsidėjo nauja draugystė (be vardo) broliszkos paszelpos. Draugystė turės savo knygyną. Sąnariai prisiraszė 35.

§ Bracevillej, Ill, teippat lietuviai su czekais jungiasi į vieną darbinikiszką uniją.

§ Spring Valley. Ill darbinikai sutvėrė „Darbinikiszką Uniją“. Prisiraszė į 503 sąnariai iszsyk. Kiekviena tauta: anglai, lietuviai, lenkai, italai, slovakai tur savo szakas atskyriai.

§ „Tėv. Myl. Dr.“ sekretorius pranesza, kad „Orleano Mergaitė“, drama paraszyta vokiszka Shiller'io, versta Kapso, jau iszėjusi Til.ėj isz po spaudos.

Tas yra antras reikalas p. Kapso, iszduotas „T. M. D.

Balsai isz Tevynes.

Nauji Vyskupai Lietuvoj.

Ant konsekracijų į Petropilę suvažiavo daugybė vyskupų, kunigų ir szeip jau ponų, o visų akys buvo atkreiptos ant Žemaiczų Vyskupų: Paliuliono ir Baranaucko. Reikia pripažinti jiems didžią garbę, kad visur rodės ēsą lietuviais, lietuvių vyskupais. Kalbėjo daugiausiai lietuviszkai. Bet ypatingai malonu įspudį padarė lietuviszkos kalbos Vysk. Baranaucko ant pietų Akademijoje ir seminarijoje 9 ir 16 lapk. Kada kiti konsekruotiems vyskupams sveikino visokiomis kalbomis, V. Baranauckas kreipėsi prie naujo Vilniaus vyskupo lietuviszkai. Neiszpasakytas entuzijazmas pagavęs visus ēsančius, visi rankomis plojo. Tatai rie atsitikimo pasirodė mūsų vysku-

pai nelenkais ēsą; jų pasielgimas iszliuosuoja mus nuo apgynimo jų szlovės prieszkitus lietuvius. (Tėv. Sargas) Vyskupas Pauliulionis teipgi daug meiliai sznekėjęs su jaunimu lietuviszkai. Arsziausiaj vienok įspudų ant visų lietuvių padarė vysk. Vilniaus, kurs pasakęs, kad lietuviszkai suvis nemokas ir nesuprantas. Neturės Vilniaus Lietuva isz ano didelės paguodos. „Tėvynės Sargas“, apraszydamas ano gyvenimą, kaipo kunigo net jo nepagiria, mat ir pirmiaus jau laikęsis jis su maskoliais ir kryžius ēmė. Laikas jau butu ir Vilniecziams turėti vyskupą lietuvi! Piemenį karalystės Dievo, o ne karalystės maskolių ir ne lenkų!

Istatai dėl darbinikų iszėjo.

Nuo szijų naujų metų visoj Maskolijoj tuompat ir visoj Didžiojoj Lietuvoj iėjo į sylą naujas surėdymas darbinikiszkų įstatų. Instatymai tie reguliuoja darbinikų priderystes.

Pagal savo dvasią pritaria įstatymai tie daugiaus kapitalistams fabri-

kantams nei darbinikams. Dienos darbas ten paskirta ant 11 adynų. Tokiu budu fabrikuose nebus daleista dirbti ilgiaus nei 11 valandų, nors fabrikantai ir norėtu už extra darbą darbinikams užmokėti. Skaitome, kad Vilniuje ir kituose miestuose ki-

lo straikai. Darbininkai mat nori, kad numąžinus darbo valandas, nebūtu mažinta mokestis, nes kitaip jiems sunku su šeimynomis išgyventi.

Mes Lietuvoj turime fabrikų menkai: keletą Vilniuje, Kaune ir Gardine. Daugiau jau yra dirbtuvių Latvijoje, į kur daugumas iš lietuvių

kraustosi ant uždarbių. Per pami- nėtus darbinikiškus įstatus daugiau- siai likosi užgauti darbinikai dirb- tuvių. Istatuose vienok yra paminė- ti ir darbinikai kaimiečiai, ypatin- gai jų laikinis kontraktas, tas ir labiau ant nenaudos, kaip naudos darbinikių susatytas.

Nauja Ziburėlio Draugystė.

Kas to nežino, nesupranta, kad jungtis į draugystes yra labai nau- dinga daigtu? Pradeda tai suprasti pagalios „ir lietuviai“.

„Tėvynės Sarge“ skaitome, jog Kaune susitvėrė draugystė „Žiburėli- s“: draugų mierių yra a) pa- tiems a, b) zviesti ir c) apszviesti kitus. Deda įžangos po 1 rb., o paskiaus kas mėno kiekvienas sąnarys įnesza po 10 kp. už tuos pinigūs parsitraukia kniugas ir laikraszečius — patys skai-

to, kitiems skaityti duoda. Tolymes- niu draugystės mieriu yra, stengtiesi pratinti lietuvius prie skaitymų, ais- zskinti jiems musų padėjimą, persergėti nedoruose užmanymuose valdžios. Prie „Ziburėlio“ priguli į 15 ypatų, kurių tarpe randasi 3 merginos.

Paneszi draugyste „Sietyno“ yra ir Suvalkų gub. Duok Dieve, kad vėliaus tokie susiriszimai kiltu kiek- vienoje parapijoje, kiekviename kai- me.

Naujas general-gubernatorius Vilniuje.

Vilnius neturės džiaugsmo nė iš svietiszkojo naujo valdiniko, gen. gub. Trockij, kurs likos' ant to urė- do szimet paskirtas, norint daugu- mas tikėjosi jau, kad Vilniaus gener- al-gubernatorystė suvis bus panai- kinta. Paprastai, nauji valdonai pirmose savo prakalbose apreiszkia budą, kokio mislina prisilaikyti rėdy- me ateitėj. Taigi nėra ką gero tikėtis

išz Trockio. Jis aiszkai pasakė; kad „rems viską kas sutiko su maskolys- te, o persekios viską, kas maskolys- tei prieszinas. Bažnyczios vėla vir- szinikams: kunigams, popams, pas- toriams ir rabinams „įkvėpė“, jog jie tui tik vieną valdoną ir viena tē- vynę. Išz to jau dang galima su- prasti.

Už iszkalą.

„Tėvynės Sargas“ raszo: kad mas- koliai stengiasi sumaskolinti lietuvius ir abelnai įvykdinti visus savo užma- nymus per iszkalas arba mokslaines. Per iszkalas ir mes apszvietimą ir meilę dėl tėvynės greicziausiai gali- me praplatinti — privalome vienok reikalauti, kad pradinėse iszkalose butu vaikiszcziai mokinami lietuvisz-

kai bent pirmuose metuose, o paskui antruose tik ir trecziuose maskolisz- kai. Tai du punktu, kuriuos isz visos savo galės remkime, už juos kariaukime drąsiai, nenustodami, o tiesa, kaip visados, gaus virszų. Per ilgus metus kariavome už lygybę visų tikėjimų iszkalose, daug aukų krito, bet visgi ant galo pergalejome.

Teip bus ir su kalbos dalykais: ilgai reikalausime, visur klambinsime, szauksime: mums tas priguli, mums tas priguli; o neapsikęsdami leis mums isz pradžios mokyti lietuviszka iszkalose musų paczių pastatytose, musų kasztu užlaikomo-se. Pamislykite, kaip tai bus gerai! Nebereiks slapezia mokyti, nebereiks slęptis su knįgelėmis ir gazietais, nes ir spaudinti turės leisti! Tada nesipeszime iszkaloje; bet dabar turime pesztis smarkiausiai, neapsileisdami nė ant valandėlės, kol savo negausime.

Balsams karianjanczių už lietuviszka iszkalą paskiriame „Tėvynės Sarge“ didelę vietą, dideli striapsni, į kuri tik netingękite isz visų krasztų prisiųsti žinių. Neužmirszkite, jog ko valdžiai žodžiais nedrėsate ar negalite pasakyti, tą rasztu pasakykite; maskoliai skaito musų gazietais, žinos, juog isztikrųj mes pažįstame savo reikalus, isztikrųj nenutilsime, kol nepadarys teisybei gana. Lietu-

viai! vardan teisybės: už iszka-
lą!

Istatai ruiszkosios vieszpatystės daleidžia jug, kad pradinėse mokslainėse butu mokslas nors pusėtinai vietinėj kalboj iszguldinėjamas. Mums tik besnaudžiant, maskoliai mokėjo mus kalbos dalykuose skriausti. Bet susipažinus žmonėms su įstatymais ir ant jų remiantės, mes galėsime vėl prigulinczias mums tiesas susigrąžinti. Pereituose metuose užėjome ant labai gero kelio beaiszkindami žmonėms įstatymus ruiszkosios vieszpatystės.

Spaudos dalykuose mes ir visados galime remtis ant įstatymų. Tie buvo iszduoti per Muravjovą, kurs turėjo jurisdikciją tik savo aprubyj, Vilniaus general-gubernatorystėj. Jokių cariszku ukazų tame dalyke neiszėjo. Taigi kokiu budu ir per ką szįdien lietuviszkoji yra draudžiamė už rubezių general-gubernatorystės Vilniaus??

Prusu Lietuva.

„Birutė,” lietuviszkoji draugystė Prusu-se, 20 d. Vasario szių metų laikė Tilžėje savo žieminę szventę.

Loszė ant teatro dramą Keistutis, turėj koncertą ir giesmes. Szventė nusidavė gražiai. Sveczių buvo daugelis.

Lietuviszka skaitymo ir raszymo draugystė.

Prusų lietuviai, negalėdami iszpraszyti nuo ministerijos, kad mokslainėse pradinis mokslas dėl jų vaikelių butų suteiktas prigimtoj lietuviszkoj kalboje, nusprendė ant susirinkimo Tilžėje, (d. 29 Sausio) tverti visuose kampuose Prusų Lietuvos privatisz kas pradines mokyklas. Su tuom

mieriu, pagal rodą garbaus dr-o Sauerveino, nutarė uždėti draugystę. Pirmiaus visko toj draugystė užsiims spaudinimu elementorių ir kitų reikalingų knįgelių. Užmanymas didelė iszmintingas. Tuom Prusų lietuviai privers valdžią iszpildyti lietuvių reikalavimus, apie kuriuos dabartiniamė laike ministeriai klausyti nenori. Ministeris mat lietuvių deputacijai, kuri nuvežė jam ten 30.000 paraszų (dą 1896 m.), pakankiaus atsakė: kad pagal liudijimą prigulinczių urėdinikų, pakanka mokyklose dabartinis mokslas... ir kad... lietuviszkoji kalba yra kalba žemo laipsnio...

Kad lietuviai uždės augszcziaus minėtas privatiszkas lietuviszkas mokyklas, pakels savo kalbą ant laipsnio augsztesnio!..

J o b a n n e s b u r g e, Afrikoj, kaip pranesza lenkiszki laikraszcziai,

užsidėjo antra lenkiszka draugystė po vradu „Polonia“ Tuom tarp lietuviszki mus laikraszczių korespondentai pabaigoj pereitų metų praneszė, kad lenkų tame mieste raudasi tik kelics ypatos.

Tėvyniszka Kronika,

§ P o n a s S m i l g a buvo praszęs Peterburgo cenzuros, kad daileistu iszduoti lietuviszką kalendorių ant 1898 metų lotyniszkomis literomis. Tikėjosi, kad cenzura sutiks. Tuom tarpu atsakymas buvo: sulaikyta kol n'iszeis nusprendimas apie „lietuviszkai-lenkiszką“ (?) raszybę isz augsztesniųjų rėdanczių institucijų (vpred do razrie-zenija obszczago voprosa o litovsko-polskom szriffie v vyžszych pravit. uczreždenijach).

§ P K a z. J a b l o n s k i s pabaigoj lapkriczio mėnesio pereitų metų praneszė Mokslų Akademijos skyriui „dėl rusiskojo liežiuvio ir literaturos“, kad jis, besidarbuodamas dėl A. Juszkevicziaus žodyno Kauno gubernej, surado į 2000 tokių žodžių, kurie Juszkevicziaus žodyne nesiranda, daugelio vėl žodžių žodyne užrašytų jis neužtiko rinkdamas suvis. Rankrasztij Juszkevicziaus apart to buvę daugelis klaidų, kaip raszyme lietuviszkų žodžių, teip ir vertime jų į rusiszką ir lenkiszką kalbą. Nežiurint ant viso to, p. Jablonskis neužilgo tikisi pradėti toliaus spaudinti žodyną (otczet otdiel. rus. jez. i slov. 1897 g.)

§ V y s k. B a r a n a u c k a s rupinasi, kad Seinų Seminarijoj būtų įvestas dėl lietuvių klierikų priverstinas mokinimasi lietuviszkos kalbos.

§ I s z L i e t u v o s mums pranesza, buk žandarai persirėdę į ser-

mėgas vaiksztinėja į užrebežį, ar neiszgirs, ką apie lietuviszką ir lietuvis, ar nepagaus užgintus rankraszczius ir korepondencijas? Baimė Lietuvoj turi dideles akis. Vienok, raszant į Lietuvą laiszkus reikia saugotis, kad neraszyti, „slepiamų“ dalykų, kadangi laiszkus iszties žandarai tankiai atplėszia ir perskaito.

§ V i l n i a u s A p r u b i o mokslo direktorius ir direktorius pacztų Vasario mėnesij buvo szaukti į Peterburgą, kad pasirodavoti su jais apie permainas mokslainės ir kaip galima butu neįleisti į Maskoliją lietuviszkus spaudintus Prusuose ir Amerikoj rasztus (Lietuva)

§ Ž e m i s z k o rėdymosi įstatai (zemstvosi) dėl Lietuvos ir Latvijos esą apdirbti. Skiriasi jie vienek nuotų, kurie yra krasztuose apgyventuose per maskolius. Maskoliai net tokios liuosybės kaip saviszkiams nenori duoti.

§ K a u n o rėdyboj mokslainėse esą įvestos maldos lotyniszkoj kalboj vien tik priesz mokslą, „p o m o k s l u i - g i v i s i t u r i m e l s t i s t e i p k a i p s e n i a u s , k a d a n g i v a l d ž i a m a l d ū p o m o k s l u i n e p a s k y r u s“, teip nusprendė Vilniaus aprubio direkeija. Ar tie maskoliszki urėdinikai nejuokingi?

§ I s z S z i a u l i ū k u n. Remeiką, mokįtoją gimnazijos, masko-

liai pacziame vidurnaktije iszvežē ant žydiszko vežimo, po priežiura žandaro į Krietingo kliosztorių ant 6 mėnesiu už tai, kad rupinosi, jog Sziaulinose butu panaikintos rusiszkos maldos, pagal caro paliuosavimus. (Tėv. Sar.)

§ **Vilkmergėj** „Blaivystės komitetas“ parengē arbatos pardavynę, uždėjo knygyną, užvedē maskoliszkus skaitymus ir ketina rodyti dėl lietuvių maskoliszkus teatrus. Tokias pat pabukles žada, jai pasiseks įvesti: Kupiszkėj, Ulėnuose, Anykszezuose, Traskumuose, Suboczij, Užpolėj, Sviadosnuose, Kovarske, Vieszatuose, Szimanczinose, Paželviuose, Rogove, ir Szatuose. (Lietuva).

§ **U p ē D a u g u v a** bus sujungta su upe Berezina kanalu, kurį rēdas pradēsęs kasti szimet. Iszkasus kanalą, botai galēs plaukti isz Baltųjų jurių tiesjok į Juodaisias. Tas bus gerai ir dėl lietuvių. Kanalu pigiaus galima bus leisti javus į svetimus krasztus. Kasztuosēs iszkasimas to kanalo į 209 milijonus rublių.

§ **Bielaviežiaus Puscio** klampynės (Gardino ir Minsko gub.) jau nuo keleto meto yra džiovinamos. Szimet rēdos rengiasi anų iszdžiovinti į pusantro milijono desetinių Lietuviams. vargiai tekskiek isz tų iszdžiovītų laukų?

§ **Tėvyniszko Kalendariaus**, kaip pranesza „Tėv. Sargas“ Mauderodē iszleido net 20000 exemplorių. Matyti, lietuviai kalendarius skaito.

§ **Kauno pralotas** kun. Radavyczius mirdamas savo senoviszką ir mineralų rankių paaukavo neseniai susitvėrusiam Kaune muzėjui.

§ **Liepajaus** portą maskolių gražiai sugyvena.

ministerija žada padidint ant 700 koturk. sieksnių.

§ **St-Peterb. Viedomosti** rodija maskoliams lietuviszkų miestų ir kaimų vardus maskoliszkoj kalboj raszyti ne pagal vokiszką nė pagal lenkiszką kalbas, tik pagal (lietuviszką: ne „Polongen“, „Polaga“, tik Palenga; ne „Goldingen“, „Goldingu“, tik **Kultinga** ir t. t.

§ **Aresztavoti** už lietuviszkas knygas, neva didžiausi kaltinįkai: Pet. Lietuvnikas ir jo pati, taipgi Jonas Luobikis likos' isz Kalvarijos kalėjimo paleisti.

§ In pradines mokslaines Suvalkų Lietuvoj valdžia jau atsiuntē maldas, kurios tur but kalbomos priesz ir po mokslui. Maldos tos yra lietuviszkos, bet gudiszkomis litaromis raszytos. Daleista taip gi ir katalikiszką paveikslą mokslainėje pakabinti „jeigu žmonės to reikalautu“!

§ **Aszmėnų** pavieto (Vilniaus gub.) jaūnoji karta beveik visur kalba lenkiszka arba gudiszka. Labai mums reikia knygų ir laikraszczių, dėl pradžios kuopigiausiai. Teikitės, broliai, mums atsiųsti knygelių kuono greicziausiai (Ukinikas). Teip graudžiu balsu praszo Aszmėnų korespondentas szviesos dėl savo brolių. Tegul Lietuvos apszviestunai neužkemsza priesz jį „ausų savo“.

§ **Mareinkony** (Vil. gub.) Czion ir lietuviai pradeda krutėti ir skaityti lietuviszkas knigeles, jei jiems kas priduo tu.

§ **Liepajuje** latviai nesutin-ka su lietuviais (Ukin.) Priežasczia nesutinkimo ēsas tankiausiai tikėjimas. Musų laikraszczių priderystē turētu buti tuos nesutikimus tarpe brolių gesinti ir dvi gimniszkas tautas kaip galint artinti. — Amerikoje latviai su lietuviais lyg sziol labai

Bibliografija.

Lietuviai po Masko-
lių jungu Parszē Dr. Vi-
lniuje 1863 (Tilžēj
1897). Pustlapių 36.
Knigelės įtalpa ir padalinimas ir ant-
galviai lab primena knigą iszlei-
tą Amerikoje grovo Lelyvos „Padėjimas
Lietuvių Tautos Rusaių Vieszpatys-
tėje“, nors apie tai autorius nemini.
Italpą knigelės rodo aiškai jos ant-
galvis. Yra tai perspaudinimas isz
„Ukiniko“. Dėl mus žaonelių kni-
gelės tendencija labai naudinga.

Dailidė arba patarmės
stalioriaims, surinktos
isz geriausių naujųjų
knigų... Antano Daili-
dės. 1897. Pustl. 104.
Knigelė su netoli 120 paveikslėlių.
Perspaudinta isz „Tėvynės Sargo“.

Rasztai apie mus svetimose kalbose.

Graždani maskolizkos val-
džios laikraštis, iszeinąs Peterburge,
N4 szių metų patalpino straipsnij „iz-
strany Svobody i dollara“ ilgoką ap-
raszymą apie Amerikos lietuvių drau-
gystes ir laikraszczius. Isz drangys-
czių paminėta: „Susiv. L. A.“, bu-
vusi „Mokslo Draugystė“ ir „Draug.
Tėv. Mylėtojų“. Yra klindyti teip-
gi prietikia lietuvių su lenkais, Au-
torius to straipsnio „Zritel“ isz
neprigulmingo nuo lenkų Amerikos
lietuvių darbavimose iszveda, kad tas
pat butu ir Lietuvoje, jei maskolizkoji
valdžia duotu lietuviams liuosybę.
Dabartės-gi maskoliai patys artina
lietuvius su lenkais. Rasztelis yra
dėl lietuvių prielankus.

N. B. Kodėl lietuviszkiejie inteli-
gentai Maskolijoje svetimtautiszkuose
laikraszcziuose lietuviszkojo klausy-

pamokinimai dėl staliorių labai nau-
dingi.

Visztos ir jų au-
ginimas. Parszē K. Vil-
niuje, 1863 (Tilžēje
1897). Pustlapių 36. La-
bai naudinga dėl ukinikių apie visztų
ir abelnai naminių paukszczių au-
ginimą.

Politiszkas katechiz-
mas lietuviams, norin-
tiems tapti ukėsais Su-
vienytų Valstijų Sziau-
rinės Amerikos 1898 m.
Spaustuvėje Darbiniko. Yra tai
rankius klausymų su atsakymais,
kuriuos turi žinoti ir mokėti atsakyti
kiekvienas, noris iszsiimti citizens po-
pieras t. y. tapti ukėsu Suv. Valstiju.
Rasztelis pirmiaus buvo talpintas
„Darbinike“.

mo panėsziai nejudina. Jei lietuvisz-
kai užmirso, tai jug gal mokėti rusi-
szkai ir lenkiszkai (!).

Medega mūsų tautisz-
kai vaistinykystai, pa-
rupino dr. J. Basana-
vyczius. Atspaudinta
isz Dirvos. Shenandoah
Pa. 1898 m. su dviems
dr. Basanavycziaus pa-
veikslėliais. Pustlapių
38. Yra tai surinkimas, apiman-
tis platokai apraszytas 159 ligas, jų
lietuvisziskus vardus ir trumpus jų
apraszimus, kuriuose „atsispindi
pažvalgos lietuvių aitiologiszkame
inžvilgije“. Prie rankiaus prisidėjo:
D. Selvestrais ir V. Bakutis isz Ra-
seinių parapijos, dr-as Januszis isz
Biržių (Kauno gub.) ir dr-as Basana-
vyczius isz Oszkabalių (Suv. gub.).
Kniga yra dideliai svarbi dėl tų, ku-
rie tyrinėje arba tyrinės lietuviszka
vaistiniškystę, ir liet. kalbą...

Prūsų lietuvių Kalendoriai.

Gavome pamatyti net tris šimmet išleistus dėl Prūsų lietuvių kalendorius (Kalendras). Iš jų vienas „Lietuvizkos Kalendros“ (160 pusl.) išleistas Tilžėje pas Mauderodę. Antras, Liet. Kalendros išleistas nuo Holzo ir Szerniaus, „Klaipedoj“ (144 pusl.). Trečias „Didžios Evangelizkos Kalendros“ (72 pusl.), išduotas Priekulėj.

Visi tie kalendoriai yra paskirti dėl Prūsų lietuvių. Spaudinti vokizkomis raidėmis. Bet įtalpa jų, dvasia jų, pakraipa jų — Dieve susimilk (?) Apie lietuviszkąją dvasią, lietuviszkąją judėjimą lietuvių reikalus, nėra nieko. Tas mat Prūsų lietuvius suvis neapeina. Geriausias da iš jų „kalendorių“ yra Tilžėj išleistas, ten nors yra keletas ukizkų pamokinimų ir kelios pamokinančios apysakėlės.

M i t t e i l u n g e n, kur telpa darbai „Liet. literatizkos draugystės“, išleido vokizskoj kalboj atspaudas šių rasztų p. E. Volter'io:

1. N. Dauksza, lietuviszkas rasztinikas 16 šimtmeczio (12 pusl.)
2. Zur Geschichte des litauischen Hexenwesens (dėl istorijos Žynevimo) (8 pusl.)
3. Perkunastumpel und litauische Opferoder Deivensteine (Perkuno szventnyczia arba liet. aukurai arba aukų akmens), (3 pusl.)
- 4 Litauische Nachrichten. (Lietu-

1) Mes knygą siuntėme, pridėję specializkus la'szkus, apart dėl 25 įstekmingiausių rusų, šioms redakcijoms, teipgi su prasymais, kad paduotų jos recenzijas: Viestnik Europy, Sievernyj Viestnik, Novoje Slovo, Kraj, st Pet. Vied., Nabliudatel, Ruskaja Mysl, Rus. Viedom...

viszkosios žinios), (12 pusl.).

Žingeidžiausia yra dėl mūsų ši paskutinė knigelė, kur apart žinių apie „Juszkeviczių Žodyną“, apart privesto dokumento iš 18 šimtmeczio lietuviszcai raszytos prisiegos, apart iztraukos iš francuzizsko laikraszczio „Le Droit d' Auteur“ apie liet. kontrafakciją; patilpo straipsnis apie išduotą per Susivieu. Liet. knygų grovo Lelyvos. Paduodame iztraukas.

„Kadangi daug triukszmio sukėlė knygą teip vadinamo gr. Lelyvos „Apie rusizskai — lenkizskus prietikius“, lietuviai ir sumislino įieszkoti laimės ir izdavė antrajį Lelyvą rusizskoj ir lietuviskoj kalbose (eina įtalpa knygos, jos izdavimas ir trumpa kritika). Kad antroji Lelyvos knygą neatneszė tokio vaisiaus, kaip kad pirmoji, autorius paduoda tą priežatį, buk įtekmingos rusizzkos edakcijos anes negavę 1)

7652 „Novoje Vremia“ 1897 m. skaitome, buk pons Matrosov priėmęs toj knigoj svetimą pseudonimą Lelyvos, budamas tik tai vartėju lenkizsko teksto į rusizzką knygą „Rusko Pols Otrosz.“ Teip tvirtina pp. Korobka ir Kojalovicz jaun.) Szią antrają knygą vienog yra paraszės Lelyva rusizsko paėjimo (Tėvyne 3 1897.).

Buk kaip nebuk — sako autorius — metai 1895 ir 1896 prailieka dėl lietuvių metais stengimosi ir nodiejos.

N a k t y s (N i g h t t h o u g h t s) E d v a r d o J o u n g o. N a k t i s p i r m o j i. L i e t u v i s z k a i s u d ė j o L a u r y n a s I v i n s k i s, i s p a u d a s u t a i s ė J r. J o n a s. 1 8 9 8 m. p u s l. 2 0. S p a u s t u v ė j e G a r s o A. L. A t s p a u d a i s z T ė v y n ė s. I s z d e v y n i ų E d v a r d o Y o u n g o „N a k t ų“, L. I v i n s k i s i l i e t u v i s z k a j a k a l b a i s z v e r t ė t i k „D u m a s n a k t i e s p i r m o s i o s“, a p i e „g y v a s t j i, m i r t j i i r n e m i r t y b ė“, p o u ž g a l v i u „Ž m o n i ų v a r g a i i r R a u-

dojimas Jungo po numirties savo su-
naus Adomo." Gilius Edvarde Youngo
mislis abu lietuviszkoj kalboj jų
raszytojai taikē prie kaimieczyū
supratimo, kad ir tie tą knigelę skai-
tydami suprastu.

Mythai, pasakos ir le-
gendos žemaičių, su-
rinkti ir iszleisti per
d-rą Edm. Veckenstedtą,
vyresnijį senoviszkoj
kalbų mokytoją prie
Nikalojaus gimnazijos
Liepojuje. Lietuvisz
kai iszguldē J. Szliupas
M. D. Plymouth. Pa.
1897 m. pusl. 190. Yra tai
rankius žemaitiszkoj lietuviszkoj pa-
davimų, „mithologija žemaičių,

kaip ji dar szįadien gyvuoja žmoniū
tarpe“. Viso rankiuje randasi pa-
sakų ilgesniū ir trumpesniū, 46.
Rinkējas anų buvo vokietys,
todēl, nedyvai, kartais pasakų dva-
sioje, lietuviszkuose žodžiuose, var-
duose yra isiskverbusios klaidos.
Buk kaip nebuk knigą turi dēl seno-
vės Lietuvos tyrinētojų didelę vertę.
Mus vėl prastunēliai, kurie mėgsta
skaityti asztus su lengva įtalpa, ras
toje knigoje dailius paskaitymus,
dailesnius ir naudingesnius, nei „Tuk-
stantij naktų“. — Pradžioj Knigos
patilpo ilga (28 pusl.) prakalbą, pa-
aiszkinanti apie senoviszkumą žemai-
czyū gentės, jų kalbos ir asabiszkos
autoriaus adnotacijos.

Svarbesni rasztai.

§ Per „Ukiniką“ pradedant
nuo N 1 szijų metų talpinasi graži apy-
sakēlė isz laikų baudžiovos Lietuvoj,
po vardu „Naszlaitė“, paraszyta Laz-
dynų Pelėdos.

§ Prie Tėvynės Sargo”
1 priedo pridētas labai naudingas dēl
ukinikų rasztelis „Tabako auginimas
ir rauginimas” ir „Namų darbo mui-
las”.

Tikimės kad „Tėv. Sargo” iszda-
vėjystē nepasigailēs kasztų tą rasztelį
iszleisti atskyrioje knigutėj.

§ Garsas, kurs pernai iszver-
tęs talpino visus apie Lietuvą ir lie-
tuvius rastus isz „St. Peterburgski-
ja Vied.”, szį met N 10 pradėj talpinti
straipsnį isz „Graždanino” apie Ame-
rikos lietuviū laikraszsczius ir drau-
gystes.

„Susiv.“ kasa.

Nekurie isz „Susivienijimo“ sąsios, žadėdami ant tų pėdų pradėti narių pabugo, „Susiv.“ prieszingiems laikraszeziams pagazdinus, kad „Susiv.“ kasa prapulsenti.

Su kamos stoviu yra teip: Po Seimui, kad į v etą p. J. Miliaucko liko-i iszrinktas kasierium p. Radzevyczius, mes Centraliziskas Komitetas pareikalavome nuo senojo kasieriaus, kad atiduotu kasą. Jis atidavė 500 dolerių, o kitų praszė, kad truputį palauktumem, nes teip greit negalėjęs suvesti savo rokundų ir sudaryti pinigų. Mums vienog neatleidžiant reikalauti, p. Miliauckas praszė, kad patys paskirtume terminą, iki kuriam laikui jis vėliausiai turi „Susiv.“ pinigų atiduoti. Mes paskyrėme ant vėliausio termino 1 dieną Sausio 1898 metų.

Kad atėjo paskyrtas laikas, p. Miliauckas iszdavė „Susivienijimui“ checkį ant 3000 dol. ir per telegramą užkvietė prezidentą, kad atvažiuotų į Shenandoah'ri suvesti paskutines rokundas. Pasirodė vienog, kad tas p. Miliaucko chekis nebuvo geras, nes bankoj nebuvo ant p. Miliaucko vardo pinigų. (Czekį tą „Susiv.“ ir po sziai dienai turi). P. Miliauckas teisinus, kad su checkiu jį kas kitas apgavęs – žadėjęs jam pinigų ant tos dienos paskolinti ir nepaskolinęs. Mes ant to nepaisėme, tik reikalavome toliaus „Susiv. ka-

sos”, žadėdami ant tų pėdų pradėti bylą „courthe”. P. Miliauckas tada sakėsi, kad galis iszduoti „Susiv.“ pirmą „mortgage” ir praszė, kad anuos 2000 dol., už kuriuos Seimas nutarė pirkti „bonds”, paskolintumem jam ant 4 procento. Tada buvo iszraszyti laiszakai į visus sąnarius Centralizsko Komiteto, ar visi ant to sutiks. Pasirodė vienog, jog p. Miliauckas „pirmo mortgage” „Susiv.” iszduoti negalėjo, nes aną jau turėjo kas kitas. Ant antro mortgage Centraliziskas Komitetas pinigų p. Miliauckui skolinti nenorėjo. Neiszpuolė kas kitas, kaip tik atiduoti tą visą dalyką į teisdarystės rankas. P. Miliauckas ant to pats sutiko ir iszdavė savnoriai „Susivienijimui” „judgement waiving inquisition and exemption” notą ant 3.100 dolerių. Pasiraszė ant tos notos p. Joanna Miliauckienė, Juozo Miliaucko pati, kadangi ant jos yra raszyti namai (tą notą Centr. Kom. tuoj „court'e” užrekordino).

„Judgement waiving inquisition and exemption not'ą” p. Joannos Miliauckienės ir teippat judgement waiving inquisition exemption not'ą” ppp. Juozo Miliaucko (kasieriaus) ir Antano Danisevycziaus ir Juozo Mockaiczio, (jo bėlinių), ant

5 000 dol., kurie iszdavė aną „Susivienijimui“, kaip „bėlą“, ant savo „propercių“, padavėme lower'ui“ Lyon isz Mahanoy City, kad iszkalcktavotų pinigų kuonoveikiausiam laike. Szerifas iszstatė ant pardavimo visus tris: ppp. Juozą Miliaucką, Ant. Danisevycių ir Juozą Mockaitį. Pardavimas atsiliks Balandžio mėnesij. Pirmiaus bus parduota „propertė“ p. Miliaucko, jeigu „Susiv.“ pinigų užteks, tad p. Dani-

sevycius su p. Mockaicziu bus neklindyti, jeigugi neužtektų, tad atsakys bėlinikui. Isz vertės vienog p. Miliaucko „propertės“ ir aprokavimo jo skolų sprendžiame, kad atsakys tik vienas p. Miliauckas.

Dėl visų, žinoma, būtų buvę geriausia, kad ši katastrofa būtų suvis nesistojusi, jei stojosi, už tat kaltas nekas kitas, kaip tik tas, kurs paėmė svetimus pinigus ir juos i-zleido.

Ant uzmetinejimu.

Stengdamiesi ant kiek galint visų nuomonių lietuvius Susivienijimu užganėdinti, tai szią, tai ten, visgi, laikas nuo laiko, galėjome iszgirsti balsus isz Susivienijimo „nekantantų“ Seniai norėjome žinoti, kas minėtinai tiems „nekantantiems“ Susivienijime nepatinka, bet veltui!.. Pirmu kart nekakis Klabukas (vienas isz „nekantantų“) paduoda „Vienybė“ N 6 priežastis. Faktiskai randas anų tik dvi:

1) buk rokundos kasos paduotos 10 n. Tėvynės 1897 m. nesutinka su rokundomis, kurias atrado peržiūrėtojai kasos laike XII Seimo. — Mes ir remiamės ant peržiūrėtojų kasos: kiek jie rado peržiūrėję knygąs įėjimo ir bėlas iszmokėjimo, tiek turi kasoj pinigų buti. Tarpe rokundos paduotos 10 N Tėvynės ir Seimo iszėjo da 20 dienų, kiek daugiau per tą laiką senasis kasierius pinigų iszmokėjo, tiek daugiau Seimas iszmokėjimų atrado.

Ant visų užmetinėjimų, neaiszku-

mų su noru atsakysime, tik prazytumem, kad užmetinėjimuose ar užklausymuose viengencziai prisilaikytų padorios formas, nesant tokios, kaip kad „Klabukas“ paduoda „Vienybė“ (pusl. 70, eilutė 11, 12 ir 13; eilutė 24 ir 25; eilutė 39, 40 ir abelnai visa straipsnio forma), man ding neužsitarnavome.

2) Vėl užmetinėjimas kas link rasytų pirmiaus perėjusių per „Tėvynę“, o paskui iszleistų knygutė-e. „Klabukas“ sako, kad jas iszleidžia „Garsos kompanija.“ Mes vienog pranešame, kad tas knygutes iszleido suvis ne Garsas. Iszleido jas kas kitas dėl Lietuvos brolių nandos ir iszsiuntė į Lietuvą, ne susigražydamas net visus persiuntimo kasztus. . . Nėra ką czion tam iszdavėjui ar iszdavėjams užvydėti. Duok, Dievs, kad tokių butu kuonodaugiausiai, literatura jug mus ir teip yra nedidelė.

Ant szito punkto mus lietuviszkoji dirva da teip yra plati, kad ant jos visi iszsiteksime ir „Susiv.“ ir „Tėv.

Mil. Dr" ir privatiszki iszdavēja. kasztais, bet ant to reikia nutarimo O žinodami, kad isz to nėra jokios Seimo. Reikėjo „Klabukui" tą užnaudos, tik pasiszventimas, jau bent manymą ant Seimo įneszti. Pagalios szitame dalyke sarmatykimės vienas iszėją iki sziam laikui atspaudos isz kitam užvydėu! „Tėvynės", nan rodos, ir dabartės

Butų labai gerai kad ir „Susiv." nekam, tik visam „Susiv." atnesza isz anų rasztų iszleisztų ką nors savo garbę!

Praszymas.

Sziuomi praszau brolių lietuvių, kad prisiųstų ant mano vardo apraszymus vietų, miestų, miestelių, isz visų kampų Amerikos, kur tik gyvena lietuviai. Raszykite tuos apraszymus pagal tai, kaip yra jau apraszytos „Tėvynėje" kolionijos „Shamokino, Mt Carmių ir Shenandoah'rio."

Pernai da metų atsiszaukiau su szituom praszymu ir, sarmata pasakyti, atsakymų negavau.

Broliai lietuvnikai! nors syki susipraskim! — turime tiek laikraszczių, tiek priraszome visokių korespondencijų, o apart ypatiszkumų, barnių, pesztynių, isz vieni kitų iszjuokimų, apjuodinimų, esencijos anuose savo rasztuose veik jokios nepaduodame. Peržiurėjau asz visus liet. laikraszczius, kurie nuo pat pradžios iszėjo Amerikoje ir pamislykite — kad nors viename kur nors bucziau radęs rimtą apraszymą kokios nors vietos arba apielinkės, apgyventos per lietuvius: kad butu paduotas lietuvių skaitlius, butu apraszta, kada jie į ten atvažiavo, kokius darbus dirbo, kokias kada draugystes turėjo, kaip

elgėsi, kokie kada buvo lietuviszki „bizniai", kiek lietuvių turi savo „propertes".... ne, apie tai laikraszcziuose, per 10 metų raszytuose, lietuviai jokio ženkle nepaliko... visur tik tuszti barniai ir barniai....

Vertėtu, kad nors dabartės lietuviai apie tokius apraszymus pradėtu rupintis. Menkiausiai žinių asz turiu surinkęs isz apielinkių New Yorko, Bostono, Waterbury'o, Philados ir Baltimorės. O apie vakarines Kolionijas: apie Chicagą, St Louis, Clevelandą ir Pittsburgą da suvis neturiu jokių. Todėl malonus tautiecziai apraszkykite, susimildami, tas kolionijas ir prisiųskite. Darbą tą galite atlikti susidėje. Vienas galite rinkti žimas apie lietuvių skaitlių, kitas apie „propertes", trecijas apie draugystes ir t. t. Jei reikės ką paaiszkinti, atsiųskite pas manę laiszką, asz su padėkavone viską paaiszkinsiu, o apraszymus su didžiausiu padėkavojimu priimsiu.

Su guod. Kn. J. Žilinskas
Mt Carmel, Pa.

Bx 103.

Pasargos.

- 1) Sąnariai, kurie perėjo į antrą szantiejie I skyr., kaip ir pagarbės skyrių, senieji arba naujai prisiraszę sąnariai suri paduot aplikacijas. prie to skyr., neatbutinai turi prisiųsti savo Aplikacijas pas „Sus." sekretorių. Teipgi naujai prisira smertinės, tokiems nepakanka įstoji-
- 2) Sąnariai, kurie naujai prisiraszē prie II skyr., t y. ant 300 dol. po-

mo 50 c., bet reikia mokėti 1 dol.

Dėlto tie visi, kurie prisiraszydami naujai prie II S. mokėjo įstojimo tikt po 50 c., turi užsimokėti po kitą 50 centų, vėliausiai iki 15 dienai Balandžio, priešingai mes busim priversti tokius priskaityt prie pirmo skyr.

3) Dėl tų, kurie nori prisiraszyti prie II skyr., da kartą paaiszkiname, kad laikas įstojimo pasibaigė 31 Sausio sz. m., kurie tą laiką pavėlino, turi laukti kitų naujų metų.

4) Užmokantie „kvartalną“ mokestį, kuopos ar dr., suraszą vardų siųskite kartu su pinigais pas „Sus.“ kasieriu, — tas pasiraszęs perduoda sekretoriui. Tokiu budu ir dėl paezių bus geriausiai, ir dėl mus parankiausiai. Tankiai pasitaiko, ka i vardus

suraszę nusiunczia sekret., o pinigus kasierius priima į pusę mėnesio pasikiau.

5) Dėl naujai susitvėrusių kuopų „Sus.“ knygų dėl suraszymo sąnarių vardų ir kitų reikalų iki sziol neiszduoda; tą taisosi kiekviena kuopa savo kasztais.

„Sus.“ Cent. Kom.

§ P. Jonas Dubauckas, sąnarys szv. Kazimieriaus dr. i-z Cincinnati, Ohio, prisiuntė ant aplikacijos paraszą, kad isz \$150 dolerių, pripuolanczios jam posmertinės, jeigu numirtų, ims tik 50 dol., kitus gi 100 dol. padovanos „Susivienijimui.“ Kiti tautieciai, velijanti, „Susiv.“, gero ir gali tokius užraszus dėl „Susiv.“ padaryti.

Naujai prisirasze nuo 1 d. Vasario iki 1 d. Kovo.

- kp. 17 1 Mot. Aksomaitis Sk II 34 m.
- „ „ 2 Marė Aksomaitienė „ II 30 m.
- „ „ 51 1 Pet. Karavojus. Sk I 33 m.
- „ „ 62 1 Mar. Baranauckas., I 30 m.
- „ „ „ 2 Jon. Kužnickas. „ „ 30 m.
- „ „ „ 3 Stan. Marcinkevyczius (pa. Są)
- „ „ „ 5 Jur. Bajarezius. „ „
- „ „ „ 6 Jok. Macziulskis. „ „

(c)

Perėjo prie Iro Skyriaus, o nebuvo garsinti sąn szitie:

kuopa 1 Jug. Bijunas.

Naujai prisiraszę da Spalių mėno, nebuvo garsinta prie 6 kuopos: Pet. Guzauckas, Jon. Juka, Juoz. Ikonas. Prie 13 kuopos: Kaz. Ra-

kauckas. Prie 17 kuopos: Ap Tarpenaitienė, Juoz. Lygmantaviczius. Prie 19 kuopos: Mot. Gudaitis. Ant. Storkevyczius, Jon. Pecziulis. Prie 21 kuopos: Pet Jvanauckas. Prani Jvanauckienė. Prie 42 kuopos: Roz. Manti-zkienė. Prie 56 kuopos: Jon. Karalius. Prie 63 kuopos: Aleks. Krauza, Aleks. Balsevyczius Mik. Aleksinas Leonas Viegis, Kaz. Bartulis Juoz. Krauza, Jok. Kazlauckas, Aleks. Szepulis, Marė Juczaiczutė, Mat. Gudinas.

Atita symas Klaidos: N. „Tėvynės“, pusk. 383 prie naujai prisirasz usių sąnarių vietoj 32 kuopos padėta 35. Tie penki nauji sąnariai priguli nuo 35tai bet 32 Athol Mass. kuopai.

Stovis kasos.

ISZEIGA

nuo XII seimo iki 21 Feb. 1898 m.

Rokundą kasos da sykį atkartojame, kadangi pereitam numerij nebuvo aiskiai sustatyta.

Dec. 10 Garsui Pub. Co. už Tėvynės No 10...	43 25	}
už Tėv. No 11.....	46.50	
Paczto kasztai.....	5.89	

Skaitlius sanariu.

Kuopos N		I-mo Skyrius seni san.	I-mo Skyrius nauj. nuo 1898 m.	II-ro Skyrius san.	pagarbės san.	Suspen- duoty.
1	Edwardsville, Pa kuopa	6	1	—	—	—
2	Forest City, Pa kuopa	61	1	—	—	7
3	Wanamie ir G. Lyon,	31	6	—	—	1
4	Elizabeth, N kuopa	20	2	—	—	12
5	Plymouth, V M Vol.	8	—	—	—	—
6	Plymouth, Pa	39	—	3	—	6
7	Pittston, Pa	24	8	—	—	3
9	Cleveland, O S ur ir kp.	62	—	1	—	7
10	Philadelphia, Pa	30	1	—	—	13
11	Waterbury, Conn	42	5	—	1	1
12	Shamokin, Pa kp	26	—	2	—	2
13	Baltimore Md kp	35	—	—	—	16
14	Pittsburgh, Pa kp	30	5	1	—	4
15	Ch cago, Ill kp	15	2	—	—	8
16	Hazleton, Pa kp	13	—	—	—	1
17	Wilkes-Barre, Pa kp	30	1	4	—	2
19	Northampton, Mass	19	2	—	1	—
20	Union, City, Conn kp	60	—	1	—	4
21	Detroit, Mich kp	29	2	—	—	—
22	Bridgeton, pk	13	1	—	—	—
23	Amsterdam, N Y kp	8	—	—	—	—
28	Luzerne Borough, Pa kp	23	—	—	—	—
29	Richmond, Va kp	3	—	—	—	—
30	Seranton, Pa kp	20	5	1	—	2
31	Mahanoy City, Pa	40	2	—	—	4
32	Athol Mass. kp	38	—	—	—	—
33	Ansonia, Conn kp	12	—	—	—	—
34	S Boston Mass Vitauto	11	—	—	4	2
35	Pittsburgh, Pa Vitauto	16	3	4	—	3
36	Cincinnati, Oh S Kaz	5	4	—	3	—
37	S Brooklyn N Y kp	6	—	—	—	—
38	Brooklyn, E D N Y kp	37	—	—	—	3
39	Mckees Roaks, Pa	14	12	—	—	—
40	Newark, N J kp.	18	—	—	—	—
41	Brighton, Mass S Juoz	—	—	2	—	4
42	New York City, kp	4	—	—	—	2
43	Philadelphia, S uoz	67	—	—	—	2
45	Homstead Pa S uoz	16	—	—	—	—
46	Pittsburgh Pa S uoz	18	1	1	—	—
48	Yonkers N Y kp	—	—	—	—	—
49	Thorp W's	—	—	—	1	—
50	Mahanoy Plane, Pa	13	—	—	—	—
51	Shenandoah Pa kp	14	10	1	1	2
52	Minersville, Pa kp	19	3	—	2	—
53	Terville, Conn kp	4	—	—	—	—
56	Traverse City, Mich	13	1	—	—	1
57	Broad Brook, Conn kp	3	—	—	—	—
58	Worcester, Mass kp	6	1	—	—	—
59	Mt Pleasant, Pa, kp	3	—	—	—	—

Kuopos N		I-mo Skyriaus seni sąn.	I-mo Skyriaus nauj, nuo 1898 m,	II-ro Skyriaus sąn,	pagarbės sąn,	Suspen duoty,
60	S Boston. Mass kp	6	—	—	—	1
61	Beavere Falls, Pa kp	4	—	—	—	—
62	Pittston, Pa Blaivystės	20	3	—	5	—
63	Cincinnati, Oh kp	5	10	—	—	—
64	Grand Rapids Mich	—	2	—	2	—

Dvi Aptiekos, P. C. Schilling & Co.
2801 ir 2401 PENN. AVE.

Viניתėls aptiekos Pittsburgė ir aplinkinėje, kur galima lietuviszkai susisznėkėt ir gaut ko kas pareikalauja, visokių patentavotų ir krajevų liekarstų, kaip tai gatavos trejankos ir visokių szaknų ir žolynų. Turim teipgi liekarstas garsaus dr. Hager, no v so kių ligų. Norintieji parsitraukti kokių nors liekarstų raszykit ant žemiaus paduoto antiaszo, o gausit greitai atsakymą.

J. MURAUSKAS, 2801 Penn Ave, PITTSBURG, PA.

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

*Mano Dirbtuve tapo
Apdowanota*

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Parodos už rupestringą, teisingą ir artistiszką isdirbimą.

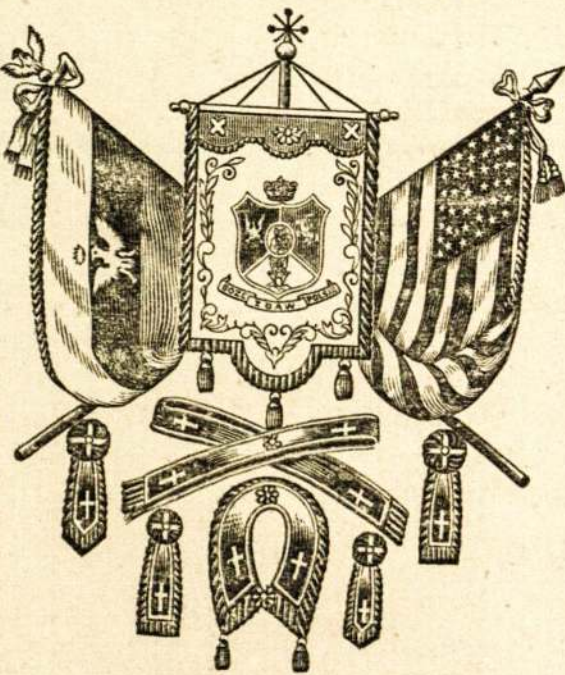

**KARUNŲ, SZARPŲ,
KUKARDŲ, ROZETŲ,
BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.**

Turiu už garbę apreikshti guodotiniems Kunigams ir guodotin. Draugystėms, kad asz dirbu wisus augszciaus paminėtus daigtus **Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei**, nes per 30 metų užsiimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu wisą padirbt pigiau ir geriau negu kiti fabrikai.

Su guodone

W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

Varpas!

Ukininkas!

Yra tai moksliskas ir literatiskas mėnesinis lietuviskas laikras- laikrasztis, iszeinas Prusų Pietuvoj, tis, paszvestas reikalams Lietuvos syki į du mėnesiu. Kasztuoja 4 mark. ukinikų. Kasztuoja 4 markes.

Norėdami ganti tuodu laikraszeziu raszykit ant adreso:

HERRN DR. BRUOŽIS,

TILSIT, OSTPR. GERMANY.

Tevynes Sargas,

mėnesinis laikrasztis paskirtas dvasiskam ir medegiskam Lie- tnovių tautos sulaikymui per jos apszvietimą, iszeina Tilžėje. Amerikoje kasztuoja **1 dol.** su prisiuntimu. Raszytit pas:

HERRN SAUNUS

TILSIT Wasserstr.

OSTPREUSSEN.

Kiekvienai szejmynai iszpuola iszsiraszyti nedėlinį „Ryta“ aiszkiausį ir pigiausį Amerikoje lietuviską laikrasztį. Ant me- tų tiktai **1 doleris.** Raszykite ir pinigų siųskite:

Rytas dolerio Vertas

Rev. J. Žebrius John str.

Waterbury, Conn.

Susivienijimas turi del pardavimo sekanczias knygas:

Kražių skerdyne,..... 5c.

Padėjimas lietuvių tautos rusų viesz- patystėje. Knyga, kuri buvo siusta pernai pas carą. Rusionzkoj kalboj. Prekė..... \$1,

Budas senoves lietuviu ir zemaicziu..... 50c.

Istorija Europos..... 15c.

Norint gauti tas knygas reikia kreiptis pas Susivienijimo knygiu kun. A. Burbą.

Jo adresas:

Rev. A. Burba

Plymouth, Luz. Co. Pa.